

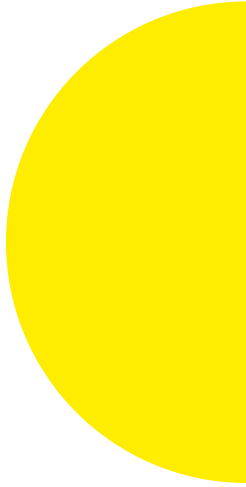
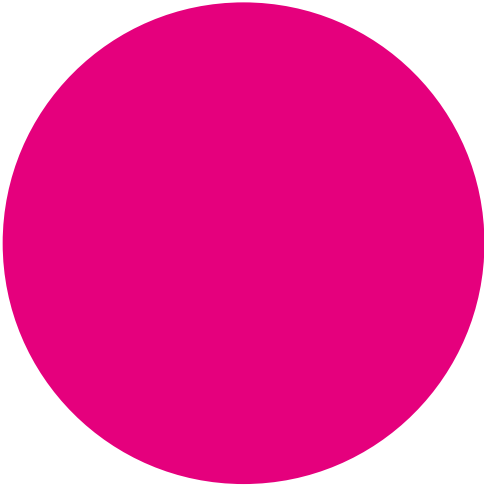
jan
němec

možnosti
milostného
románu

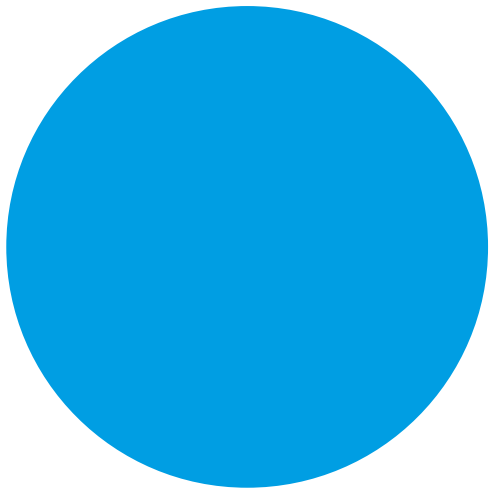

host

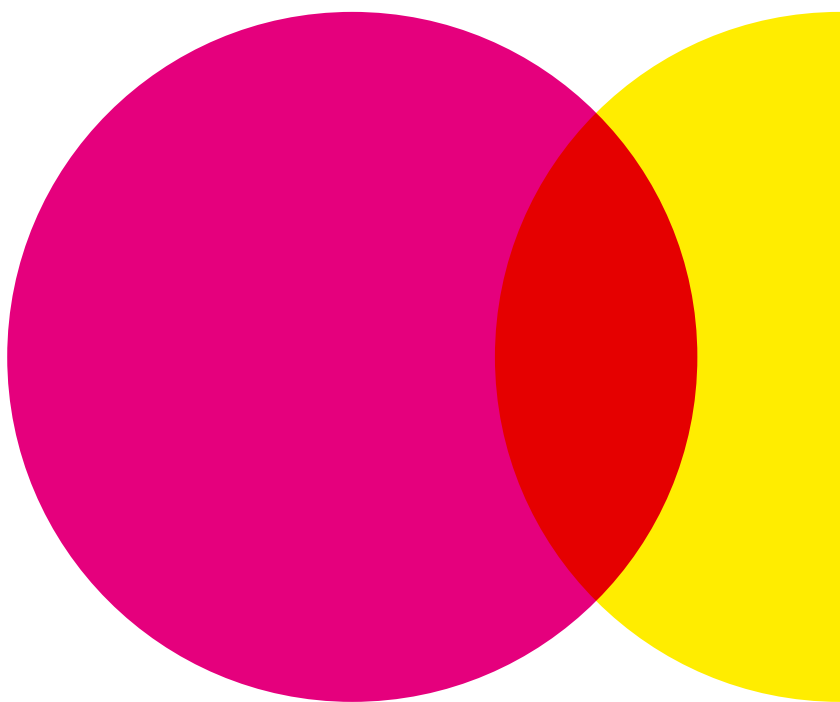
j
n

i n n o

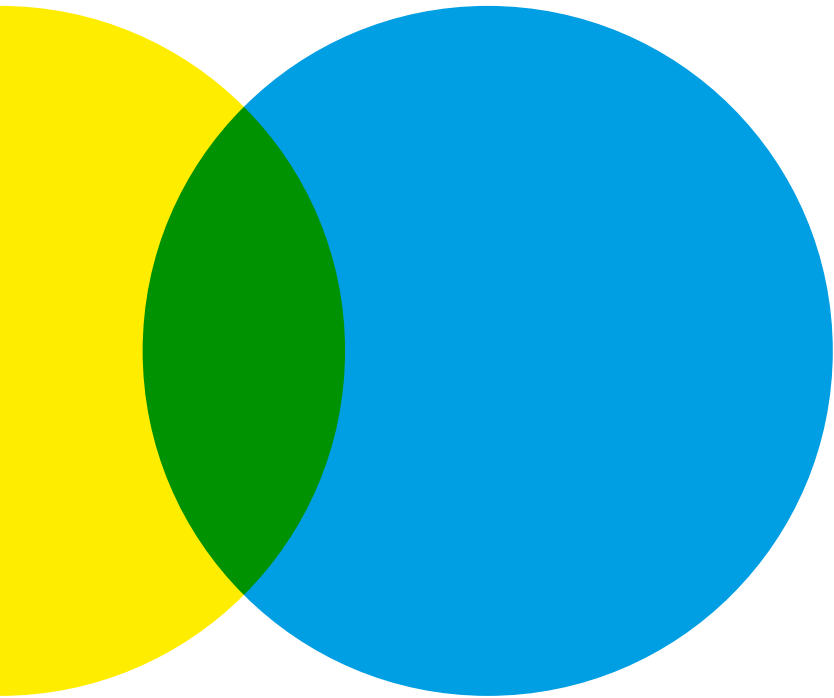

jan
němec

host

možnosti
milostného
románu

brno 2019

© Jan Němec, 2019

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0065-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-0066-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0067-3 (MobiPocket)

místo pro motto

indigově modrá stužka

Tehdy když jsme spolu začínali žít, anebo jsme spolu už nějakou dobu žili, ale nic se ještě nezdálo tak jisté, zeptala se mě několikrát, proč s tebou vlastně jsem. Seděla jsi v bílém křesle u knihovny, nad hlavou se ti v mírném průvanu pohupovaly barevné záložky vyčuhující z knih a ty ses zeptala: Proč se mnou vlastně jsi? Usmál jsem se a odmítl vypovídat, anebo jsem možná plácl nějakou hloupost, jako že kdo se moc ptá, moc se dozví. Ve skutečnosti se mě ta otázka trochu dotkla, zklamalo mě, že by sis snad opravdu mohla myslet, že by to vše mohlo mít nějaký konkrétní důvod, který bych mohl vytáhnout z Velké Kartotéky Důvodů, ukázat ti ho a opět ho tam zařadit, asi jako když člověk opatrně vrací kartu do balíčku tarotů. Proč vlastně jsme jeden s druhým? Snad jsi chtěla slyšet nějakou svou vlastnost, která ti připadala zvlášť žádoucí, ačkoli pro mě mohla být vcelku nepodstatná, anebo jsem měl zmínit pestrá potěšení, jaká mi přináší lesk tvého mládí a poháry tvého těla. Ale já mlčel a cítil, že s tebou skutečně nejsem z žádného určitého důvodu, ale že to snad má nějaký účel, že to tak má být a víc že k tomu není co říct.

Pokud se nyní přesto odhodlávám mluvit, je to z důvodů, které není tak snadné vysvětlit. Máme za to, že otázky srdce zůstávají bez odpovědí, ale možná se s nimi jen fatálně míjejí v čase. Díval jsem se, jak trochu nespokojeně sedíš v bílém křesle, pak jsem vzal knihu z knihovny a otevřel ji tam, kde stránky dělila

indigově modrá stužka. *Jistá nepřetržitost zoufalství nakonec vyvolá radost. A titíž muži, kteří v klášteře svatého Františka ve Fiesole žijí s rudými květy před sebou, mají ve své cele lebku, z níž se napájí jejich rozjímání... Co se mě týče, jestliže cítím, že v mém životě dochází k obratu, pak tomu tak je ne pro to, co jsem získal, ale pro to, oč jsem přišel.* To jsem tehdy přečetl ze *Zápisníků* Alberta Camuse, ale slovy rozvlněný vzduch se jen přidal k mírnému průvanu a odvanul ven do zahrad, kde nasál zelenou vůni trávy. Bylo jasné, že jsme dostali odpověď na nějakou jinou otázku, než byla ta, kterou jsi položila. Teď už vím, že to byla odpověď na otázku, již jsem za několik let znovu a znovu kladl já tobě: Proč ode mě odcházíš? Ale ty jsi mlčela. Cítila jsi, že to není z žádného určitého důvodu, ale že to snad má nějaký účel, že to tak má být a víc že k tomu není co říct?

A to je vlastně vše. Říkám vám to radši rovnou, abyste nebyli zbytečně napjatí. Jde mi jen o to, vrátit náš příběh prožitý.

harmonia urbis

Toho dne jsem se probudil svým vlastním smíchem.

Zdál se mi sen, že jezdím ulicemi Brna na zádech. Místo svých vystouplých lopatek měl jsem dvě malá kolečka jako od cestovního kufru a třetí drnčelo po dlažbě někde v oblasti kříže. Odrážel jsem se nohama, co to šlo, a frčel jsem po pěší zóně, jako bych ležel na závodních saních, akorát hlavou dopředu. Ulice z této perspektivy působily nesmírně vzdušně, ostatně nebe jsem měl přímo nad sebou, a činžovní domy se tvářily skoro jako mrakodrapy. Mělo to jen tu nevýhodu, že jsem neviděl, kam jedu, takže chodci přede mnou museli uskakovat, nebo se alespoň doširoka rozkročit, abych pod nimi mohl projet jako koule krocketovou brankou.

Projížděl jsem se po městě bez nějakého zvláštního cíle, zhruba jako majitel kabrioletu za teplého sobotního odpoledne. Pak se však ve snu objevil stříh a mně se podařilo nabrat pasažéra, přesněji řečeno nějakou zrzku, která asi nestačila včas uskočit, když se k ní pár čísel nad dlažbou blížila moje hlava jako dělový náboj. Seděla mi teď na klíně a já si říkal, jak jsem si ji tak zespondu prohlížel, že jsem se trefil docela dobře na to, že jsem do ní vrazil doslova naslepo. Pozice, v níž jsme se nacházeli, byla nejen dost příjemná, ale navíc také praktická, protože zrzka teď mohla navigovat a já už se nemusel bát, že to hlavou vezmu o patník a zlomím si vaz nebo že skončím s bradou zapasovanou v nějaké větrací mřížce.

Zrovna jsme svištěli dolů po Pekařské ulici, když jsem si všiml něčeho, co jsem vlastně věděl už dávno, akorát jsem si to v bdělém stavu nikdy pořádně neuvědomil. Celé Brno tak zvláštěně zvučelo, jako by pod dlažbou ležely obrovské kovové pláty, které se tam v dutinách dunivě rozeznávaly. Basově se rozechvěly, kdykoli přejela tramvaj, jako triangl to zvonilo, když na chodník dopadl podpatek, a dokonce ani zahozený nedopalek nezůstal bez odezvy. Uvědomil jsem si, že někde tam dole — spíš než nahoře — se zaznamenává každý náš krok, skluz a skok. Nějaká obrovská ozvučnice převádí naše pohyby v tóny, které znějí všude kolem, i když mimo náš obvyklý rozsah slyšitelnosti.

Snad je teď konečně slyším proto, že mám uši tak blízko dlažbě, napadlo mě v tom snu, a zeptal jsem se té zrzky, jestli to taky slyší. Ale ta se jen smála a poposedla si na mně tak šikovně, že se mi trochu zastřel pohled, takže ten sen najednou vypadal jako sen ve filmu. Zrovna jsme se ani nemuseli odrážet, pustili jsme to z kopce pěkně na volnoběh, kolečka na místě lopatek se mi točila ostošest a zrzka se na mně vrtěla a vítr nám pískal kolem uší a Brno dunělo, jako by se rozkládalo ne v Jihomoravské pánvi, ale uvnitř tibetské mísy.

Minuli jsme nemocnici u svaté Anny a já jsem si začal dělat obvyklé starosti řidičů ve všech snech: totiž jak proboha zastavíme na semaforech, když nemáme brzdy. Ale naštěstí před námi naskočila zelená, pro jistotu jsme ještě zrychlili, abychom ji stihli, prosvištěli jsme křížovatkou a vyvrcholení jsme dosáhli přímo na Mendelově náměstí, v podstatě ve stejnou chvíli, kdy jsme to zalomili do jakési hromady písku na dvoře augustiniánského opatství. Moje zadýchaná pasažérka mě začala lechtat na žebrech a já jsem se probudil smíchem.

A má vůbec smysl vstávat, když už se dneska všechno stalo?

V té době jsem bydlel v bytě na Pellicově ulici. Takzvaně na dobré adrese. Okna kuchyně se obracela do zelené hradby Špilberku, jediný, ale zato prostorný pokoj vyhlížel do zahrady a na Staré Brno a za dobré viditelnosti člověk v dálce rozeznal i trojčlenku Pálavy. Okno s nezvykle širokým parapetem, na němž se dalo povalovat a číst, tvořilo celou jednu stěnu místnosti, tu

protější zabírala vestavěná knihovna. Z bazaru na Cejlu jsem už dřív zachránil dvě svérázné skříně s kulatým vrškem, takové dvě bílé velryby, jednu se zrcadlem, které pokoj zdvojovalo, a druhou s dveřmi vyplétanými do vzoru, z něhož mi soustavně přecházely oči. Kromě toho byla v pokoji postel, stůl s počítačem a bílý vlněný koberec, který měl dle prodejce pouštět chlupy jen prvních čtrnáct dní, ale nikdy s tím nepřestal. „Na tom koberci šuká ty holky,“ pošeptal jednou můj otec své matce tak, abych to neslyšel; ano, jeho matka byla — jak už to tak v rodinách chodí — moje babička. Tázavě se na mě podívala a já jsem téměř nezatelně zakroutil hlavou. Nechtělo se mi vysvětlovat jí, že kdybych to dělal, skončili bychom nejspíš jako lední medvědi s vlněnou srstí. A hlavně jsem žádnou holku neměl.

Táta spíš mohl ukázat na počítač a říct: Tady na té klávesnici píše o tom, jak na tom koberci šuká ty holky. Ale ani to by nebyla tak úplně pravda. V té době jsem totiž psal spíš články do různých časopisů a zapeklité sociologické eseje, které moje postgraduální studium polykalo jako kobra bílé myšky.

Vstal jsem konečně z postele a šel jsem si do kuchyně udělat čaj. Byla druhá polovina dubna, takže venku právě propukalo jaro s celým tím svým cirkusem vůní a barev. Naproti na Špilberku kvetly šeříky a rozvíjelo se první fosforové listí, jako by někdo rozvětvené větvy stromů obtáhl zvyrazňovačem.

Zatímco se čaj louhoval, rozhodl jsem se, že se na chvíli stavím do redakce nakladatelství, kde jsem pracoval. To tehdy sídlilo ve staré cihlové budově na Radlase, v oblasti, které se říká brněnský Bronx.

Prošel jsem centrem města, v hlavě pořád to dunění ze snu, ale už jen jako bledou ozvěnu. Jakmile jsem vešel do Bronxu, začal jsem potkávat party výrostků s trhavou chůzí, kteří by snad měli být ve škole, ale co by tam dělali, když začíná jaro, cikánské matrány na sebe přes ulici volaly z okna do okna a nadávaly si, ale možná to tak znělo jen mým bílým uším a ve skutečnosti se domlouvaly na večer. Bronx bylo jedno z mála míst v Brně, kde se opravdu žilo na ulici. Pokaždé se tu něco dělo, jen člověk někdy nevěděl, co přesně. Jednou z černého mercedesu

vyskákali čtyři frajeři ve značkovém oblečení a společně se hnali do staré telefonní budky, kde začali bušit do číselníku tak bezhlavě, až to vypadalo, že se naléhavě potřebují dostat z matrice; rozuměl jsem jim. Jindy u krajnice zastavila luxusní limuzína, vystoupil z ní muž v reflexní vestě úklidových služeb, z kufru s jemným chodem otevírání vytáhl prachem dosud neposkvřené koště a dal se do rozvážného zametání chodníku, zatímco auto stálo na blikačkách. Plnil si nějaký náhradní trest ve formě veřejně prospěšných prací? Co asi provedl? A takto po ránu jsem pravidelně vídal jednu a tutéž scénu: Dva malí vypelichaní ratlíci na krátkých vodítkách pištěli na celou ulici a šli si po krku, zatímco muži, kteří je venčili, pokojně pokušovali a probírali sportovní výsledky. Je to jen stará nenávisť mezi psy, jako by říkaly jejich nevzrušené pohledy, co člověk nadělá.

To ráno do sebe byla vodítka pořádně zapletená, nebude to jen tak dostat je od sebe, pomyslel jsem si. A hlavně: co bude dělat ten druhý pes, až jeden z nich pojde?

Redakci tehdy tvořil labyrint nevzhledných kanceláří. Tu svou jsem si vymaloval na tyrkysovo a na stěny rozešel černobílé fotografie pohybem rozmazaných tanečnic; no jo, mé staré mázlé lásky. Z okna byl výhled na pruhovaný komín a opuštěnou industriální budovu s litinovými okny, která se v mé berlínské představitosti měnila v loftové byty, hudební kluby, zkušebny a kdovíco ještě.

Zapnul jsem počítač, a zatímco si přeříkával systém, šel jsem si do kuchyňky udělat druhý čaj. Byl tam Mirek a snažil se přesvědčit kávovar, aby z něj něco vyteklo.

„Tak už jsi četl ten Balabánův rukopis?“ zeptal jsem se. Jan Balabán měl po mnoha letech vydávat román, svůj teprve druhý, a všichni jsme na něj byli zvědaví.

„Má to zpátky u sebe, ještě na tom bude práce,“ řekl Mirek a bouchl zboku do unaveného přístroje.

„A jaký to je?“

„Začíná to v útulku pro psy — končí to v útulku pro psy,“ pokrčil rameny. „Klidně ti to pak pošlu.“

Z kávovaru konečně začalo něco téct, ale na kávu to nevy-
padalo. „Ten krám se zrovna teď proplachuje?“ zeptal se Mirek
nevěřicně. „To mi dělá naschvál.“

„Být sebou, dám si ten hrnek pryč. A jak se to vlastně jme-
nuje, ten Balabánův román?“

„*Zeptej se otce*. Nebo možná *Zeptej se táty*“, odpověděl a vy-
mýval si reklamní hrnek jakési tiskárny od hnědé břečky, za-
tímco přístroj dál dával zapadlá kávová zrna. „Co ti přijde lepší?
Ne že by si do toho nechal mluvit.“

„Táty.“

„Mně taky. Ale on chce otce, že je tam ten význam navíc.
Jako nebeského Otce. Ale jinak je to samozřejmě o jeho tátovi.
No, ještě uvidíme,“ zakončil Mirek svou oblíbenou větou, která
odsouvala rozhodnutí na neurčito.

Počítač mezitím zadýchaně naběhl. Měl jsem tehdy nově účet
na Facebooku, takže mi pořád někdo nabízel přátelství a já jsem se
to ještě snažil mít pod kontrolou — odmítal jsem žádosti nezná-
mých lidí, pokud nešlo o neznámé holky, anebo jsem se alespoň
snažil zjistit, co jsou zač. Jako úplně zelenáč jsem si na tom modrém
světě ještě nestihl vybudovat závislost, a tak jsem Facebook za mi-
nutu vypnul, otevřel jsem si prázdný dokument ve Wordu a celé do-
poledne jsem přepisoval rozhovor, který jsem o týden dřív nahrál
s Vladimírem Mikešem, překladatelem Dantovy *Božské komedie*.

— — —

V té době sídlila na Cejlu vegetariánská restaurace. Nepřežila
tam dlouho, byla to zřejmě dvě příliš dlouhá slova vedle sebe.
Podobným případem byla kavárna, která svou situaci zhodnotila
sloganem *Dobrá káva na špatné adrese*, ale ani vtip ji nadlouho
nezachránil.

Seběhl jsem do suterénu, kde Vegalité tehdy sídlilo. Ro-
man tam ještě nebyl. Obědvali jsme spolu často, znali jsme se už
z gymnázia, a on navíc nedávno začal chodit s mou kamarád-
kou z Janáčkovy akademie múzických umění, takže to do sebe
pěkně zaklaplo.

Kromě sociologie jsem totiž studoval také divadelní dramaturgii. JAMU, to je taková ta škola, kam může dvacetiletý herec po noci strávené v proslulém Modrém nonstopu přijít, krknout si a prohlásit: „A teď mě poslouchejte, vy hovada: jednou se všichni budeme muset zodpovídat za svou předčasnou smrt.“

„Co to zase meleš, Jardo?“

„Já? To přece řek Antonín Artaud, ty zmrde...“

„Antonín, jo?“

JAMU se zkrátka zaměřovala na něco trochu jiného než má první *alma mater*. Zatímco na Fakultě sociálních studií se pěstovala kritická analýza a sklízela intelektuální skepse, na Divadelní fakultě se „vychovávaly umělecké osobnosti“, jak to kdosi z pedagogů bezelstně podal hned na začátku studia.

Takový chov pochopitelně měl svá specifika, daná hlavně tím, že uměleckou osobnost nemohl vychovat nikdo jiný než jiná umělecká osobnost; zasvěcení se předávala z učitele na žáka asi jako v tibetském buddhismu. Na JAMU jistě vládl o něco svobodnější duch a daleko osobnější přístup než na Fakultě sociálních studií, ale ne všichni toto dobrodiní dokázali vstřebat. Největší potíž paradoxně spočívala v tom, že z některých adeptů se umělecké osobnosti stávaly příliš rychle, asi jako popcorn z kukuřičných zrn v mikrovlnné troubě. V nejednom ateliéru se tak už na začátku druhého ročníku musely zvyšovat stropy, aby se tam ty osobnosti vůbec vešly a nemusely se pořád hrbit.

Vzdělání na JAMU spočívalo víceméně v tom, že čas od času člověk mohl sebrat ten drobek svatosti ze stolu šilence.

Jednou za čas například přijel nějaký ruský režisér, bohatýr, který prožil život na štacích mezi Moskvou a Petrohradem a teď se jako Napoleon na Elbě ocitl dočasně internován v Brně. Jako první zakázal herečkám chodit v džínách a teniskách, protože herečka má být v první řadě krásná, takže příště jediné šaty a boty na podpatku. A po těchto předběžných opatřeních, z nichž by mí uvědomělí přátelé na genderových studiích okamžitě šli do vývrtky, se s námi jal zkoušet Dostojevského, zapaloval si přímo v učebně jednu za druhou a přemítal, co to vlastně znamená inscenovat Fjodora Michajloviče ve světě bez Boha.

Na první pohled se zdálo, že to především znamená kouřit ještě víc a vrhat na místní verzi Nastasji Filipovny úpěnlivé pohledy, které se ani při nejlepším vůli nedaly považovat za režijní pokyny. Ale právě to bylo na JAMU skvělé. Stále se zde ještě kladly ty opravdu podstatné otázky, na něž sociální obory víceméně rezignovaly, člověk jen musel mít pochopení pro všelijaké průvodní jevy, jež marné hledání odpovědí na tyto otázky provázely — například chorobný narcismus, různé druhy ničujících závislostí, chronické deprese, v lehčích případech nesnesitelná samolibost, nevykořenitelná nekorektnost a podobně. Zkrátka reprezentační tým Umělecka v obvyklé základní sestavě.

Dost na mě v tomto směru zapůsobil jeden seminář, shodou okolností také vedený ruskou režisérkou. Dáma s havraními vlasy skřípavě vystoupala po dřevěných schodech do našeho hnízda pod střechou, usadila se na otlučenou židli, zamyslela se, pohlédla na špičky brněnských kostelů a pravila: „Jediná věc, která člověka může opravdu změnit, je láska a smrt. Slyšíte mě, děti? Láska a smrt, nic jiného vás nezmění. Nic jiného ani nestojí za řeč. Láska a smrt, tak je to.“ Nato se jí oči zalily slzami a minutová hodina byla u konce.

Roman konečně rozrazil dveře a přistál u stolu naproti mně. „Sorry za zpoždění, měl jsem dneska kontrolní den. Už sis objednal?“

„Čekal jsem na tebe.“

„A co si dáš?“ ptal se s očima zabořenýma do menu.

„Nevím, jestli chci ten špíz, nebo spíš ty cizrnový karbanátky.“

„Já jdu do špízu,“ prohlásil. „Tak co, už máš dneska volno?“

„Asi jo, jenom přepisuju rozhovor, to můžu i doma. A ty?“

„Nejspíš bych ještě měl napsat jednu zprávu. Zase další plastový okna v domě, kde by stačilo repasovat ty stávající,“ zakroutil hlavou.

Roman vystudoval současně architekturu a práva. Teď za směšný plat pracoval v památkovém ústavu a vedl nekonečné bitvy proti nekvalitním novostavbám, vizuálnímu smogu, plůtkům kolem kavárenských zahrádek se zelenými koberečky na dlažbě a podobně.

„Radši mi řekni, jak se vlastně má Eva?“ zeptal jsem se na spolužačku z JAMU a Romanovu novou přítelkyni. „Co spolu chodíte, nic o ní nevím...“

„Pořád je v Polsku, za pár týdnů má tu premiéru. A doufá, že zase přijedeme.“

„A jak jí to jde?“

„Voláme si obvykle kolem půlnoci přes Skype,“ pokrčil rameny, „jindy nemá čas. Hele, taková byla už na škole?“

Nechtělo se mi vyprávět, jaká byla Eva na JAMU. Dokonce jsme spolu nějakou dobu bydleli, věděl jsem, jaké to je, čekat na ni, až o půlnoci bude mít chvíli času.

„Máš holku, která v šestadvaceti režíruje v národním divadle v Polsku, tak si nestěžuj,“ napomenul jsem ho. „Navíc lidi teď přes Skype dělají kdeco, můžete to taky zkusit.“

Roman se ušklíbl a já jsem si vzpomněl na něco jiného: „Dneska se mi zdál skvělej sen...“

„Kufr na kolečkách, který přímo na ulici ojede nějaká zrzka, to se hned tak nevidí.“

„To víš, jaro. Ale hlavně jak to kolem nás všechno znělo! Úplná *harmonia urbis*.“ Oba jsme studovali na Klasickém osmi-letém gymnasiu a sedm z těch osmi let jsme se učili latinu, takže jsme si teď ve vegetariánské restauraci v brněnském Bronxu mohli povídat latinsky.

„Na Pekařské se přece někdy v sedmdesátých letech propadl ostrůvek s lidma, co tam čekali na tramvaj,“ řekl. „To je jasný, žeš tu hudbu slyšel právě tam — tam je to celý dutý. Jen se divím, žeš spíš neslyšel ječet tu ženskou, co tam skončila.“

„Vážně?“ zajímal jsem se mezi dvěma sousty.

„To je přece nejznámější brněnská pověst — nebo spíš urbánní legenda. Prostě se propadl tramvajový ostrůvek přímo před nemocnicí. Lidí čekali na tramvaj a najednou báb — země se jim otevřela pod nohama. Zahučeli tam tehdy chlap a ženská, chlapa hasiči vytáhli, ale ženská se ztratila. No, prostě tam v tom bahně nebyla. Muselo ji to vcucnout, vykopali jámu hlubokou osm metrů, ale nikde ani bota. Až někdy na začátku devadesátých let odstraňovali nelegální skládku u jakési výpusti a našli

tam dolní část těla. A o něco později se zase kdesi na břehu Svitavy našla lebka.“

„Ale to mi fakt vyprávíš černou sanitku, ne?“

„True story,“ zašklebil se Roman. „Tu spodní část těla se totiž podařilo identifikovat. Jestli si pamatuju dobře, tak podle kalhot s divně tvarovaným klínem,“ pokračoval, i když jsem se na něj díval pochybovačně. „Manžel té ženské si totiž vzpomněl, že jak byla při těle, musela si do rozkroku všívat klíny látky —“

„Mluvíš u oběda o ženské, kterou spolkla země a která si mezi nohy všívala klíny?“ ujišťoval jsem se.

„Přesně tak. A právě podle těch divně upravených kalhot ji identifikovali.“

„A na té lebce, co našli u Svitavy, bylo zase pár rezavých vlasů s natáčkama, ne?“

„O tom nic nevím,“ zmačkal Roman bílý ubrousek a odložil ho na talíř.

Vyšli jsme ze suterénu ven do ostrého dubnového slunce a chvíli jsme kolem sebe jen tak oslněně mžourali. Ještě než si oči pořádně zvykly, projela okolo na koloběžce holka s lýtky jak dvě ryby. „Něco tak hezkýho jsem na Cejlu neviděl, ani nepamatuju,“ poznamenal Roman.

Vrátili jsme se spolu do centra a rozešli se před Mahenovou knihovnou. On šel ještě psát svou zprávu o stavu světa, v němž se kastlová okna vyměňují za plastová, protože vyrábět je výhodnější než opravovat, a mně se zachtělo zajít nahoru do hudebního oddělení. Byl to takový útulek uprostřed města, místo, kde člověk mohl strávit několik hodin úplně nerušeně se sluchátky na uších a nechat svět, ať se zatím točí, když ho to ještě baví; já už bych toho asi dávno nechal. Nabral jsem si vždy pět deset alb podle toho, na co jsem zrovna měl chuť, a odebral se s velkými studiovými sluchátky do jednoho z polstrovaných křesel. Tentokrát jsem narazil na nové album amerického Kronos Quartetu, tklivé předělávky z bollywoodských filmů, a napůjčoval jsem si rovnou i pár jejich jiných cédéček.

Měl jsem právě v přehrávači smyčcové kvartety Alfreda Schnittkeho, když mi na mobilu odloženém vedle přehrávače

zablikala zpráva. Kronos hrál Schnittkeho pěkně zběsile, až mě to přivedlo na myšlenku, jestli by se smyčcem dal pohánět dostihový kůň v cílové rovince, a já jsem četl: *Možná už to víš — zemřel Jan Balabán*. A když jsem si tu zprávu přečetl podruhé: *Možná už to víš — zemřel Jan Balabán*. A také potřetí to stejné.

youtuberka před kamerou zastřelila svého přítele

iDnes.cz, 20. prosince 2017, 16.04

Dvacetiletá žena z americké Minnesoty při honbě za internetovou slávou střelila před kamerou do brudi svého přítele. Ten před sebou držel knihu.

Vše se odebralo v červnu, kdy Monalíza Perézová z města Halstad v Minnesotě vystřelila zlatou pistolí Desert Eagle ráže .50 proti svému příteli Pedro Ruizovi, se kterým má dvě děti. Oba přitom věřili, že kulka nepronikne skrze knihu, kterou Pedro držel před sebou. Opak byl pravdou a kulka zasáhla Ruizův brudník. Dvaadvacetiletý mladík nepřežil, píše The New York Times.

Perézová uvedla, že svého přítele střelila ze vzdálenosti asi třiceti centimetrů. Kniha byla necelé čtyři centimetry tlustá. Žena také uvedla, že ji Ruiz musel nějakou dobu k výstřelu přemlouvat. Aby ji přesvědčil, ukázal jí jinou knihu, do které předtím cvičně vystřelil. V tomto případě kulka na druhou stranu neprošla.

Několik hodin před střelbou Perézová na Twitter napsala, na co se chystají. „Já a Pedro asi uděláme jedno z nejnebezpečnějších videí. Jeho nápad, ne můj,“ napsala.

Pár měl na síti YouTube svůj vlastní kanál, kam nahrávali videa obsahující obvykle různé nachytávky a vtipy, většinou neškodné. Na jednom například Pedro Ruiz vyleze na strom a spadne. Na jiném Monalíza Perézová svému příteli nabídne donut, který je místo práškového cukru posypaný dětským zásypem. Ruizova teta médiím

řekla, že dvojice se snažila na internetu proslavit, a proto před kamerou předváděli stále šilenější kousky.

V pátek u soudu Perézová svou vinu přiznala. Podle amerických médií jí podle dohody s žalující stranou brozí 180 dní ve vězení a dalších 10 let pod kontrolou úřadů. Do konce života by také nesměla držet žádnou střelnou zbraň. Konečný ortel však vyřkne až soudce v únoru, ten by ji mohl poslat do vězení až na deset let.

„Opravdu netuším, co si mysleli. Nerozumím mladší generaci ve snaze dostat svých 15 minut slávy,“ poznamenal šerif Jeremy Thornton z okresu, kde k neštěstí došlo.

— — —

Přes veškerou snahu se nepodařilo zjistit žádnou bližší informaci o knize, která nezabránila smrti Pedra Ruize. Víme pouze to, že byla necelé čtyři centimetry tlustá, což při obvyklé gramáži papíru 80 g/m² odpovídá zhruba čtyřsetstránkovému svazku. Šlo o válečný román? Kancionál? Knihu přísloví? Komiks? Nevíme ani, zda kniha měla pevné desky, nebo šlo o paperback, k výše uvedeným aktivitám spíše nevhodný. Znepokojený autor *tohoto* románu se nicméně z bezpečnostních důvodů rozhodl zařadit několik jinak spíše zbytečných kapitol navíc — toto je jedna z nich. Dle počítačového modelu by nyní kulka vystřelená milovanou bytostí z uvedené pistole ráže .50 měla uvíznout v několika posledních stranách knihy. Během laboratorního testování došlo pouze ve třech případech ze sta k tomu, že kulka prorazila i zadní desky, a pouze v jediném případě pronikla až k hrudi dobrovolnice z řad knižních blogerek. Rána byla povrchová, blogerka si ji několikrát vyfotografovala na svůj iPhone a pak ji pracovníci nakladatelství ošetřili.

v hlavě mi vykvet květ

Ninu jsem poprvé potkal v den, kdy měl Jan Balabán pohřeb.

Poslední dubnový den roku 2010 byl neobyčejně jasný. Už když jsem ráno spěchal na vlak, obloha byla jako ušitá z jednoho kusu modrého saténu. Ve skutečnosti to vůbec nešlo dohromady — ten atomový výbuch jara, který všechny tváře na ulicích propálil jaselem, a Balabánova smrt. Pohřeb od ní dělil přesně týden. Strávil jsem ho v jakémsi zmatku a nespokojenosti, kterých jsem se nezbavil ani teď, když jsem z kupé vlaku obzíral mizející příměstskou krajinu skladišť a skládek.

Někdy během toho neklidného a nespokojeného týdne jsem seděl v doktorandské pracovně sociologů na Fakultě sociálních studií a unavenýma očima hleděl do obrazovky počítače. Rozmlžoval se na ní JSTOR, produkt mezinárodní akademické spolupráce, která začala někde na Princetonu a jejíž dobrodiní postupně zaplavilo i univerzity ve druhém, třetím a všech ostatních světech. Stačilo do vyhledávacího řádku zadat třeba *social action theory* a databáze během vteřiny vysolila výpis relevantních textů za posledních sto let. Zbývalo jen zapochybovat, jaký smysl má přidávat k nim cokoli navíc.

Nebyl jsem nijak nadšený z toho, že přecházím od jedné obrazovky v redakci ke druhé obrazovce v doktorandské pracovně a že na obou obrazovkách mám obvykle otevřených deset záložek a v tom jaksi spočívá má práce. Připadal jsem si čím dál víc jako Velký Kompilátor. Od té doby, co se počítač připojený

k internetu stal základním pracovním nástrojem na většině akademických pracovišť, rozšířila se v převážné části oborů představa, že nové a nové poznatky lze plodit čistě *in vitro*. Nebylo se co divit, že žaluzie naší doktorandské pracovny byly skoro pořád zatažené. Jako mladí sociologové jsme rozhodně nepotřebovali vidět, co se děje na ulici, a kromě toho protisvětlo zhoršovalo kontrast monitorů. Většina doktorandů na nich krmila hladové formuláře v informačním systému univerzity, anebo sjížděla Facebook. Všichni si tehdy mysleli, že tam jenom sprostě prokrastinují, ale ve skutečnosti právě začínali své zářivé kariéry politických komentátorů, marketingových poradců a influencerů.

Bylo jasné, že většina nás v té pracovně se zataženými žaluziemi stejně dlouho nevydrží. Stipendium tehdy stačilo tak na týden života v měsíci, takže jsme skoro všichni zároveň někde pracovali. Kdo doktorátu zanechal včas, měl pak na trhu práce výhodu, že ho neoznačovali ze převzdělaného.

JSTOR jsem projížděl proto, že jsem si chystal příspěvek na konferenci. Měl se týkat digitalizace sociálního protestu. Ve vedlejší okně jsem měl otevřený wordovský dokument se svým článkem na stejné téma:

Critical Art Ensemble (CAE) je kolektiv pěti umělců, jejichž obecným programem je udržovat a rozvíjet modely kulturní resistance ve věku digitalizace, dislokace mocenských mechanismů a rozvoje biotechnologií jako radikálního pokusu o systémovou kolonizaci dosud nedotknutelné biologické přirozenosti lidského těla. Aktivita CAE jsou zřetelně poučeny kritickou sociálně-vědní teorií 2. poloviny 20. století a na rozdíl od většiny dalších protestních skupin se CAE stejně tak jako praxi věnuje i teorii.

Zájem o digitální technologie je v případě CAE veden nikoli technokratiem, ale přesvědčením, že tento typ technologií proměňuje nejen povahu komunikace a organizace v rámci mocenských struktur, ale vůbec tyto struktury samotné. Nadto se CAE domnívá, že dislokace moci, která snadno mizí v kyberprostoru, aby se jako podzemní řeka vynořila zcela jinde, má zásadní důsledky i pro povahu protestních strategií.

A tak dále.

Uzamkl jsem počítač a šel se projít po ochozu kolem atria. Dole se právě konala nějaká společenská akce a hučelo to tam jako v úle. Celá ta budova vlastně byla domem píle. Každý, koho člověk potkával, si tu hleděl svého, lidé na chodbách se zdvořile zdravili, a někdy dokonce pozdrav podtrhli křestním jménem či titulem, ale málokdo se zastavil. Setkání zde probíhala pouze organizovaně, ať už na oborových radách, nebo ve studentských pracovních týmech, které sedávaly u kulatých stolků v atriu.

Člověk v těch týmech vídal stále tytéž typy: Anorektická studentka psychologie, která má na batohu odznáčky ještě ze střední školy, takže lze rekonstruovat její krátký intelektuální vývoj. Solidně působící student mezinárodních vztahů s kufříkem a sakem odloženým přes opěradlo židle, student, jenž dříve než ostatní pochopil, že svět koneckonců patří těm, kterým to není trapné. Sociologové, kteří nejspíš četli klasickou stať Georga Simmela o módě, takže na sebe svým ustrojením nechťeli nic prozrazovat, anebo se prostě podvědomě oblékali nevýrazně, protože je trápily výčitky svědomí vůči čtrnáctiletým dělnicím v bangladéšských textilních továrnách. Studenti humanitní environmentalistiky s dřevěnými náramky a v tlustých svetrech, které plete nějaká babička na moravsko-slovenském pomezí, a s notebooky polepenými logy Greenpeace nebo Amnesty International. A hluční žurnalisté, kteří měli nápisy i na tričkách, protože škoda každého místa bez názoru a bez postoje.

Byly to jen stereotypy, ale člověk se podle něčeho orientovat musí. Jenže ani s pomocí stereotypů mi nebylo příliš jasné, co jsou tihle dvacátníci vlastně zač. Neměli žádnou společnou určující zkušenost. Všichni samozřejmě používali ta stejná zařízení, měli účty na sociálních sítích a jejich životní styl se až na malé odchylky nelišil, ale to vytvářelo jen vzájemnou podobnost. O to víc mezi nimi řádil narcismus malých rozdílů, jak to někde označuje Freud.

Byl jsem starší tak o osm let, dost na to, abych se mohl *cítit* jako jiná generace, i když ani mezi jimi a mnou nejspíš žádný velký rozdíl nebyl.

Obešel jsem dvakrát atrium a s kávou z automatu jsem se vrátil k počítači. Pod klávesnicí se válely přípravy na proseminář, který jsem v rámci doktorského studia vyučoval. V týdnu jsme probírali Foucaulta. Mezi studenty byl i jeden slepec. V jednu chvíli jsem se zeptal, proč může být zajímavější zkoumat vědění o určité věci než tu věc samu, a byl to právě on, kdo odpověděl: „Protože to vědění je podstatou té věci.“

V linii foucaultovského semináře to byl vynikající postřeh, ale teď v kupé vlaku, který mě vezl na Balabánův pohřeb, jsem se tomu smál: Kdykoli skutečně přijde na věc, je věcem úplně ukradené, co si o nich myslíme.

— — —

Ještě před ostravským pohřbem jsem měl účinkovat v nějakém semináři tvůrčího psaní na univerzitě v Olomouci. Když jsem na olomouckém nádraží vyskočil z vlaku, bylo stále ještě ráno. Lidé se vydali podchodem do nádražní haly a ocitli se tváří v tvář těm, kteří pod tabulí s odjezdy vlaků čekali, až se objeví číslo nástupiště. Na okamžik se zdálo, že ty dvě skupiny tu jsou jedna kvůli druhé, jako když děti hrají „rybičky, rybičky, rybáři jedou“. Příchozí však rychle protekli sítím čekajících a spěchali ven, pod lhotejným dohledem několika holubů přitištěných pod střechu nádražní haly.

Zamířil jsem na katedru bohemistiky. *V hlavě mi vykvet květ, velké jako tenhle svět*, napsal někdo černou fixou na bílé kachličky nad pisoárem, do nějž jsem si těsně před seminářem ulevoval.

V učebně s lavicemi uspořádanými do tvaru písmene U a katedrou v čele sedělo nějakých patnáct studentů, většinou prváků a druháků. Zatímco mě přednášející představoval, vyskládal jsem na katedru knihy a vytištěné studentské povídky a rozhlížel se po učebně. Dívky převažovaly, ale bylo tady i několik kluků, kteří na první pohled ničím nevybočovali z obecné, od skutečnosti trochu umaštěné představy o posluchači jakékoli filozofické fakulty. Studentky působily

spíš jako středoškolačky než jako ženy na prahu dospělosti, měly neprůkazné rysy, kterými se zevnitř ještě nic neprořezalo, a také zvenčí se toho do nich zapsalo jen málo. Jedna dívka byla subtilní a kostnatá, na hlavě prstýnky kudrnatých vlasů, které jí alespoň trochu dodávaly objem, další snad až příliš spoléhala na černou v různých odstínech sepranosti. Vpravo od katedry seděla blondýna v červeném tričku a s poněkud divokým mikádem sestříhaným tak, že prameny vlasů vepředu byly výrazně delší než ty vzadu, takže se jí kolem ramenou míhaly dva ostré úhly. Kromě ní mě zaujal ještě kluk s chytrýma, trochu ironickýma očima, který měl na tričku nápis *Eat pussy, not animals*.

Přednášející zmínil, že moje povídková sbírka *Hra pro čtyři ruce* je právě nominovaná na Cenu Jiřího Ortena. Blondýna mohutně zívla, jako by na světě neexistovalo nic nudnějšího než „mladý spisovatel, který vážil cestu“, jak se přednášející okázale vyjádřil.

Povídky, jež mi předem přistály v e-mailu, až na jednu či dvě výjimky za moc nestály. Došlo v nich k několika ošklivým autonehodám, trochu se v nich souložilo a v jednom olomouckém kostele se stal zázrak, jehož povaha i význam zůstávaly nejasné. Na to, že šlo o bohemisty, texty nashromáždily pozoruhodnou sbírku pravopisných chyb, zatímco stylistická úroveň několika z nich mě přivedla na myšlenku, zda nedošlo k nějakému omylu a autoři nestudují spíše češtinu pro cizince.

Přesto jsem teď byl zvědavý, kdo je autorem které povídky, a postupně jsem si k nim přiřazoval tváře. Stručně jsem povídky komentoval a místy se z toho rozvinula i klopýtavá diskuse. Ukázalo se, že ono mohutné zívnutí neklamalo: blondýna tu vážně měla tu nejprořízlejší pusu ze všech.

Platilo to přinejmenším do té doby, než došlo přímo na ni.

„Prostě jsem na to neměla čas,“ oznámila dřív, než jsem stačil cokoli říct. „Psala jsem to úplně na poslední chvíli.“

Vybavil se mi ten e-mail. „Takže to jste vy, kdo mi poslal zprávu bez předmětu, bez oslovení, bez textu a bez podpisu. Úplně jste se asi vyčerpala tou povídkou, že?“

„Z posledních sil jsem připojila přílohu,“ řekla a třídou zašuměl smích.

Povídka pojednávala o nějaké gymnaziální křivdě, kterou vypravěčce způsobila učitelka, ale byl do toho namočený i otec. Vzal jsem do ruky ty dva listy papíru a přečetl jsem si svou poznámku načmáranou pod textem: OSOBNÍ, MÍSTY I OSOBITÉ, ALE ODBYTÉ.

„Když jsem to četl, zdálo se mi, že píšete o něčem, co se vám opravdu stalo...“ nadhodil jsem.

„Nemusíte se tím vůbec zabývat,“ ujistila mě. „Já si vlastně celej tenhle předmět zapsala jenom proto, že mi řekli, že to jsou kredity zadarmo.“

Podíval jsem se pobaveně na přednášejícího. Ten si odkašlal a řekl: „Ale já jsem rád, že tu jste.“

Ještě abyste nebyl, řekla očima nebo alespoň tak jsem si její pohled přeložil.

„V té povídce přece jenom něco je,“ snažil jsem se z toho něco vydolovat, „i když je jasné, že jste ji šila horkou jehlou. Zaujala mě intenzita, s jakou jste obsadila vypravěčku. Celou dobu jsem aspoň měl pocit, že vám o něco jde. Možná že kdybyste si na to udělala víc času, sama byste zjistila, co to vlastně je. A tím pádem by se to z té povídky dalo i líp vyčíst.“

Pokřčila rameny a pak trochu neochotně kývla.

Rozhodl jsem se, že ji trochu potrápím: „Ale takhle nám to teď musíte říct sama — o co vám v tom textu vlastně šlo?“

„Fakt o tom nemusíme mluvit,“ řekla a podepřela si trochu znuděně tváře dlaněmi. Anebo se pod nimi malinko začervenala a nechtěla, aby to bylo vidět? „To je, jako byste se mě ptal, co tím chtěl básník říci. Takhle už se to sto let nedělá, ne?“

Podíval jsem se na list papíru s její povídkou, abych si připomněl, jak se autorka jmenuje. „A jak by se to podle vás mělo dělat, Nino?“

„To já nevím, ale nemohl byste nám třeba vysvětlit rozdíl mezi syžetem a fabulí?“ řekla a několik bohemistek se zasmálo. „To je takový oblíbený čísl, ne?“

Prošel jsem ještě několik zbývajících povídek — ukázalo se, že zázrak v olomouckém kostele měl na svědomí ruský

tank — a pak už jsem se konečně dostal k tomu podstatnému. „Jsem vlastně na cestě na pohřeb,“ řekl jsem a vzal jsem z katedry knihu se zeleným přebalem. „Jedu do Ostravy na pohřeb Jana Balabána, který kdysi tady v Olomouci taky studoval bohemistiku. A mimochodem právě tehdy začal psát svoje první povídky.“

Třída zpozorněla.

„Kdo z vás od Balabána něco četl?“

Zvedla se jedna ruka, pak ji váhavě podpořila druhá, ovšem obě patřily tomu klukovi s chytrými očima.

„Tak si od něj něco přečteme teď. Původně jsem chtěl číst svoji povídku, ale dneska má přednost Balabán. Vybral jsem z knihy s názvem *Možná že odcházíme*.“

Nalistoval jsem stranu padesát šest, kde začínala povídka „Pyrhula pyrhula“. Postavil jsem se vedle katedry, několik vteřin jsem se ještě díval po třídě a pak jsem spustil: *Výstup na hřeben mu sebral všecken dech. Svab porostlý žlutou trávou byl tak prudký, že když se trochu předklonil, mohl se dotknout cesty před sebou. Každý krok ho pozvedal ztateně výš jako na schodišti nebo na žebříku.*

Čas od času jsem zvedl oči od řádků a snažil se vnímat náladu v učebně. Jednou když jsem takto vzhlédl a podíval se na blondýnu s divokým mikádem, zjistil jsem, že mi zírá na koleno. Měl jsem tam na džínech prodřenou malou díрку. Přemýšlí o tom, že jedu na pohřeb s dírou na koleni? Také já jsem o ni pohledem zavadil, když jsem se ráno oblékal. Ale co, řekl jsem si, Balabán taky nechodil v obleku. Jenže pohled druhého se vlastnímu pohledu nepodobá, a najednou mě ta díra svrběla.

„Víte, proč se ta povídka jmenuje Pyrhula pyrhula?“ zeptal jsem se, jakmile jsem dočetl a ve třídě se rozhostilo ticho.

„Protože to je latinský název pro hýla, o kterém se tam mluví,“ řekl někdo.

Sám jsem si to musel najít a nečekal jsem, že to někdo bude vědět. „Teď teda nevím, komu dát hlavní cenu. Jestli autorovi nejlepší povídky, nebo vám za vynikající ornitologické znalosti na katedře bohemistiky.“

„Tak dejte jednomu tu vaši knížku a druhému Balabána,“ ozvala se blondýna.

„Dobrý nápad,“ řekl jsem. „Ale tím pádem nezůstane nic pro vás...“

„Já si ani nic nezasloužím,“ ujistila mě. „A můžu si to pak půjčit.“

„Myslíte *Hru pro čtyři ruce*, nebo Balabána?“

„Uvidíme,“ prohlásila neurčitě a společně s ostatními si začala balit věci. Vyprovázel jsem ji ze třídy pohledem, ale už se neotočila. Prohořela v tom svém červeném tričku dveřmi a byla pryč.

— — —

Před fakultou už na mě čekalo auto s kolegy z redakce. Dálnice na sever byla rychlá a prázdná. Mluvilo se o tom, co s Balabánovým posledním rukopisem a že bychom měli vydat také celé jeho sebrané dílo.

Za hodinu jsme zaparkovali před hotelem Imperial a rozhodli se, že zbytek cesty do Evangelického Kristova kostela na Husově náměstí už dojdeme pěšky. Vzal jsem z kufru smuteční věnec a přehodil si ho přes rameno jako popruh batohu.

Ostrava už se takto v pátek po poledni těšila na víkend. Zdálo se, že nikoho z těch lidí nezajímá, co se chystá. Procházeli jsme centrem a já se přistihl, že věncem zavěšeným na rameni strkám do lidí v protisměru, aby si přečetli alespoň nápis na stuze.

Jenže právě díky Balabánovi jsem věděl, že ta lhotejnost k Ostravě patří.

U vchodu do kostela už postávali smuteční hosté. Někteří pokuřovali poslední cigaretu před obřadem. Shodil jsem věnec z ramena do náruče, prošel chrámovou lodí a odložil ho k rakvi ze světlého dřeva. Pak jsem se posadil do jedné z lavic a rozhlížel se kolem sebe. Zleva do kostela dopadaly pruhy světla z oblokových oken posazených vysoko ve zdi. Za rakví pokrytou květinami zářil kříž s výrazně delším svislým ramenem. Za ním svítily elektrické svíce, stejně jako v kulatém lustru, který visel na dlouhém řetěze nad katafalkem s rakví. Chrámovou loď

od presbytáře odděloval oblouk, k němuž se jako ptačí hnízdo tiskla kazatelna, a provázel ho oranžově vyvedený citát z listu Židům: *Ježíš Kristus včera i dnes tentýž jest i navěky.*

Všechno mi to připadalo čímsi neuspokojivé. Důstojné, ale neuspokojivé. Teprve ve chvíli, kdy k rakvi přistoupil Balabánův syn, utopený ve špatně padnoucím obleku, dost možná otcově, dostal ten pohřeb nějakou tvář.

Petr Hruška přítomné ujistil, že jsme tady.

Někdo přečetl Balabánovu poslední esemesku.

Pepa Klíč hrál na violoncello.

A tělo se stalo slovem, napadlo mě. To by mohlo být na hrobě každého spisovatele. Ale k Balabánovi se to zvláště hodilo.

Nebo co ty si o tom všem myslíš, Nino? vzpomněl jsem si na ni náhle přímo uprostřed obřadu. Protože smrt nesmrt, ještě dnes večer si budu představovat, že se svými dlouhými rukama opíráš o kachličkovou zeď na univerzitních záchodcích a já stojím těsně za tebou a přirážím.

Než zavřeš oči, budeš před nimi mít ten nápis.

první kapitola

Stál jsem před svou obvodní lékařkou, která prováděla pravidelnou preventivní prohlídku. Mohlo mi být tak jedenáct let. Měl jsem už za sebou test zraku a sluchu a teď jsem stál svlečený do půl těla, aby si mohla prohlédnout, jak se vyvíjí má kostra a svalstvo a aby si stetoskopem poslechla můj dech a mé srdce. Klepal jsem se zimou a nervózně jsem čekal, kdy se mi podívá do slipů, protože na každé preventivní prohlídce se klukům preventivně dívali do slipů.

Prováděla své rutinní úkony a v jednu chvíli se mě bez zájmu zeptala, jak se zřejmě ptala každého: „A čím bys vlastně chtěl být?“

Za ty roky, co jsem tam chodil, vystřídal jsem mnoho povolání, ale žádné z nich už si nepamatuji, právě až na toto: „Chtěl bych být filozofem,“ sdělil jsem ve svých jedenácti letech bez zaváhání. Udiveně se na mě podívala, jako by ji šokovalo, že to vyšetřované dětské tělíčko vlastně také někomu patří, ale pak mě stejně vzala za gumu slipů, jako si člověk přitahuje neživé předměty. „Chlapecké vzestoupilé,“ nahlásila směrem k sestře poté, co hnízdo mezi mýma nohama prozkoumala, sestra o tom provedla záznam a já jsem se další dva roky mohl v klidu vyvíjet.

„Takový pindík a prý filozofem,“ smály se ty dvě vevnitř, když jsme se s mámou oblékali v čekárně.

předvedený svět

Co je tu vlastně ještě neznámého? Sedím na lavičce, na které jsem na tebe vždy čekal, a snažím se zatím najít něco, o čem bych mohl hovořit jen já. Je mi příjemné, jak mi na tvář dopadá slunce, ale počasí to není, počasí odpovídá předpovědi a meteorologickým modelům, takže není nutné ho popisovat. Lidé křičí náměstí všemi směry, to náměstí, které bych mohl zachytit, ale ono už zachycené je, v katastrálních mapách, na snímcích, na kamerách, a dokonce v proměnách času. Mohl bych popsat fasády okolních domů, ale existují k nim vizualizace, architektonické plány a spousta technických výkresů s inženýrskými sítěmi. Přímo přede mnou je kašna s verši Jana Skácela, dalo by se citovat, ba recitovat, ale ty verše už jsou v jiných knihách. Za mými zády štěká pes, kterého tam někdo na chvíli uvázal, kus přírody, řeklo by se, jen za poslední rok na světě vzniklo asi šest set disertací o psech a bylo publikováno zhruba pět tisíc odborných článků. O dítěti u kašny radši ani nemluvit — jeho roztomilá tvářička je ve skutečnosti bojištěm expertů, pediatrů, vývojových psychologů, pedagogů, dietologů, právníků a edukačních poradců, kteří své vědění do těla dítěte propisují přes průklepáky rodičů.

A to všechno je jen ten starý svět, materiální korpus, pařez, který nedávno obrostl digitálním lišejníkem. Mohl bych hovořit o lidech, jistě, ale každý druhý má v kapse chytrý telefon, který o něm vypovídá ažaž, odesílá svou přesnou polohu do několika

aplikací současně a ty ji dle algoritmů párují s jinými informacemi, například s volnočasovými aktivitami a sexuálními preferencemi klientů téže seznamovací platformy. O každém člověku existuje neuvěřitelné množství dat, k nimž nemá přístup, v lepším případě pouze vágně svolil s jejich shromažďováním a zpracováním, které už vůbec vágní není. Je to frenezie popisu, všude kolem samé binární kódy, indexované skripty a algoritmy v plné práci, ne jako ta parta dělníků opodál, kteří se jen tak opírají o lopaty a rozhlížejí se po holkách. Nika tohoto náměstí je potenciálně zachycena ve vyčerpávající multioborové studii, stačilo by jen vhodně kombinovat dostupná data, anebo raději rovnou napsat program, který to pak udělá se všemi ostatními náměstími na světě. Je to tak, sedím na lavičce uprostřed dokonale popsaneho prostředí a mohl bych sedět na jakékoli jiné lavičce na světě a bylo by to úplně stejné. Byl to hodně dlouhý civilizační projekt od vynálezu písma po web 3.0, ale zápis skutečnosti je v podstatě hotový. Dalším nevyhnutelným krokem bude její přepis, ať už zásahem do genetického kódu, pomocí biotechnologií, nanotechnologií a kybernetiky, nebo s využitím virtuální reality jako takové.

Dopřejme si doušek nostalgie. Dříve se práce spisovatele podobala tomu, co dělali antropologové. Popisovali jsme světy a lidské chování v nich. Bronisław Malinowski, jeden ze zakladatelů antropologie, svým žákům radil zapisovat v terénu vše, co může být důležité. A podobně se chovali spisovatelé — sedávali jsme v rozích kaváren a shromažďovali si do svých bloků postřehy o okolí, o všem, co se dělo a co mohlo být zajímavé, protože jeden nikdy neví, co se s čím propojí a kam ho to zavede; kromě toho existoval sen Velkého Vědění, uskutečněný nyní alespoň jako travestie, anebo Totálního Románu, který obsáhne vše. Jenže co zbývá spisovateli-antropologu či antropologu-spisovateli ve světě, kde se vše zaznamenává v reálném čase a poté uskladňuje na serverech v budovách o velikosti hangáru na vzducholoď, akorát že zahloubených v podzemí? Žijeme v totálně popsáném, totálně ukázaném, totálně *předvedeném* světě. Kdybychom dnes v Amazonii objevili nějaký nedotčený kmen,

zítra se jeho náčelník objeví u Oprah Winfrey a obsah budou sdílet stamiliony uživatelů sociálních sítí, jako když do mraveniště hodíte kus buřtu, aby se něco dělo, a ono se hned něco děje.

Takže muž sedí na lavičce a myslí na ženu, která už nepříjde. Jediné, co je vlastně stále stejně neznámé a co alespoň trochu vzdoruje popisu, a právě proto má smysl o tom psát, je to pole, které se mezi nimi vždy vytvořilo, které se *mezi námi* vždy vytvořilo, když jsem se ti podíval do očí a ty ses na mě usmála a zamávala mi.

A ty ses na mě usmála a zamávala mi: Oportunističtí pisálkové prohlásili, že Google a Facebook nás znají lépe, než se známe my sami, a možná nakonec budou mít pravdu, jestli to takto půjde dál, ale my se pořád ještě daleko lépe *neznáme* a toto neznámé nás drží při životě.

A tak mám pocit, že jediná věc, o které mohu hovořit jen já, jsi ty. Ani to samozřejmě není pravda, protože o tobě může hovořit kdekdo a také o tobě kdekdo hovoří, je to k zbláznění, kolik lidí o tobě mluví, ale nikdo o tobě nemluví tak jako já. A vše ostatní, co bych mohl říct, by stejně bylo mlácením prázdné slámy, popisem popsaného, vyprávěním vyprávěného, Velkou Kompilací. Musel bych si zase něco vycucat z prstu, nějakou další vraždu, hrůzu, holokaust, jakýkoli příběh, který by před napětím mezi našima očima dal přednost napětí vymyšlené zápletky. Ale to je také jen stará veteš z učebnice scenáristiky, práce s očekáváním, překvapením, budováním napětí a odkládáním rozuzlení, kognitivní psychologie aplikovaná pro potřeby kulturního průmyslu.

léto

Sál divadla Husa na provázku byl zaplněný do posledního místa. Magor se dostavil podroušený a v košili zapnuté o knoflík špatně, mezerami v zapínání prosvítalo bílé sulcovité břicho. Usadil se za černý otlučený stůl a svištivě nahodil do publika. V sále bylo nesnesitelně horko a mně se zdálo, že Magorův dech tomu rozhodně nepomáhá — něco v něm kvasilo a Magor vydechoval jakousi zasmrádlou výheň jako drak v posledním tažení. Snažil se ty hořlavé výpary hasit půllitrem, ale stejně se potil při každém verši a bílé zplihlé vlasy se mu lepily na povislé tváře.

Publikum na tom nebylo o moc lépe, sál se proměnil v potní chýši a všude bylo cítit člověčinu, pach téměř tak protivný jako to slovo. Ale když už to bylo úplně nesnesitelné, Magor kdoví-odkud vylomil dva ledově průzračné verše a jelo se dál.

To vše jsem ovšem vnímal jen napůl. Bylo už zhasnuto, když přes jeviště proplula silueta, jejíž chůze mi někde hluboko v kostech připomněla Ninu.

Za ty dva a půl měsíce, které uběhly od Balabánova pohřbu, jsem na ni víceméně zapomněl. Přesněji řečeno, umístil jsem ji v továrním areálu své hlavy do skladu figurín, který obsahoval pozoruhodné ženy, které jsem někde potkal, ale v podstatě jsem o nich nic nevěděl a neměli jsme nic společného. Dřív jsem je alespoň někdy oslovoval, ale seznamování v poslední době z nějakých nezřetelných důvodů přestalo být samozřejmé

a stalo se podezřelým. Jednou jsem Nině v doktorandské pracovně rozepsal e-mail, jenže na konci první věty začal kurzor blikat hrozně nerozhodně a mně se jím nepodařilo proskočit dál — LOVE GAME OVER.

Takže jsem poslouchal, jak Magor klopýtá přes své verše a shazuje jednu překážku za druhou, a zároveň jsem zíral do přítmí nalevo. Hlavně díky oněm dvěma ostrým úhlům mikáda, které se jí pohupovaly kolem ramen, když občas otočila hlavou, nabyl jsem dojmu, že by to mohla být ona.

„Seru na to,“ prohlásil Magor, když zjistil, že půllitr už je prázdný. „Kdyžtak budu venku.“

V sále se rozsvítily světla — a byla to Nina.

Byla to Nina a prchala pryč. „Uvidíme se později,“ oznámil jsem Romanovi, s nímž jsem přišel, a vystřelil jsem za ní. Naštěstí neutekla daleko. Stála pod schody a na někoho čekala. Spatřil jsem ji jako první a na několika posledních schodech se mi podařilo zvolnit krok. Dalo by se říct, že jsem vybrzdil všechny ty, které jsem předtím předběhl.

„Nina?“ ukázal jsem na ni prstem, „Nina..“ pátral jsem v hlavě po jejím příjmení, přestože jsem si ho moc dobře pamatoval, „Nina z Olomouce?“

„Jsem to já,“ přiznala.

„No to vidím. Ale co děláš v Brně?“

„Udělalysme si výlet.“

„A?“ řekl jsem, aniž jsem tužil, na co se asi tak ptám.

„A přišly jsme už o den dřív.“

Takže věděla, že zítra mám na Měsíci autorského čtení být já?

Stáli jsme trochu hloupě přímo pod schody, takže nás všichni museli obcházet. „No to je... víš co, pojďme trochu stranou,“ vyvedl jsem ji ven na Alžbětinskou scénu.

„Musím počkat na holky,“ řekla a rozhlížela se, jestli je někde neuvidí.

„Jasně, já bych zas neměl utéct Romanovi. Takže v Brně na výletě... A co máte v plánu?“

„Myslíš teď? Nic zvláštního. Dala bych si pivo.“

Stoly na Alžbětinské scéně se rychle zaplnily, anebo už byly obsazené lidmi, kteří s Magorem neměli tolik trpělivosti. „Tady se asi nevejdeme,“ řekl jsem. V tu chvíli se objevily Nininy kamarádky. Jednu z nich jsem poznával, byla to ta, co spoléhala na černou v různých stupních sepranosti.

„Ahoj,“ řekl jsem a podal jim ruku, „Jan.“

„Jitka, ahoj.“

„Ahoj, Alena,“ řekla ta sepraná.

Došlo mi, že s Ninou jsme se takto nepředstavili, ale zdálo se mi hloupé se k tomu teď vracet. Proud lidí navíc vyvrhl Romana, a tak jsem radši představil jeho. „Půjdeme na pivo?“ zeptal jsem se.

„Všichni?“

„Jasně. Holky kvůli tomu přijely až z Olomouce.“

„Aby s náma mohly na pivo? To dává smysl.“

Jenže mezitím se objevili nějací Romanovi známí, takže jsme tam pořád jenom stáli a představovali se a mně se zdálo, že to nikdy neskončí.

„Co kdybychom šli do Trojky?“ navrhl jsem.

„My ještě chvílku zůstaneme tady,“ řekl jeden z Romanových známých.

„Za chvílku přijdu,“ prohlásil Roman.

„Tady jsou tři holky a ty nejdeš s náma?“ nasadil jsem tón, ze kterého mělo být jasné, že rozhodně chci, aby šel taky — já se budu věnovat Nině a on by se měl postarat o ty dvě.

„Budu tam rychleji než vy,“ ujistil mě.

Vydali jsme se na Šilingrovo náměstí a odtamtud po Dominikánské ulici do kavárny Trojka. Po dalším nesnesitelně horkém dni, které onoho července následovaly jeden za druhým, slunce konečně zapadlo kamsi za obzor a ulice města pozvolna vychládaly jako motor zaparkovaného auta. Brno si nasadilo masku jižního města, zahrádky všech kaváren a hospod se zaplnily a bzučely jako úl. Procházeli jsme kolem diskotéky, před kterou vyubublali mladí, v jedné ruce cigareta, v druhé mobil s puštěnými videoklipy z YouTube, a já jsem měl pocit, že tohle je jeden z těch večerů, kdy je něco ve vzduchu.

Týkalo se to stejně tak lidí jako města samotného, týkalo se to přítomnosti.

„Takže v Brně na výletě,“ blekotal jsem a ony poslušně přikyvovaly.

Stolky na nádvoří Domu pánů z Kunštátu byly také obsazené. Šli jsme si objednat dovnitř a usadili se s pitím na schodech v horní části nádvoří plného lidí. Nad hlavami nám blikal barevný neon, logo Domu umění, a vedle nás se leskl stříbrný objekt, který patrně nemohl reprezentovat nic jiného než neforemný kus hmoty, ale zato opravdu hodně velký.

„Konečně se dá dýchat,“ řekla Jitka a usmála se na mě.

„Úleva,“ kývl jsem a napadlo mě, že tuhle výpravu třeba vůbec nevede Nina. Třeba je tu ona jen jako doprovod.

„Tak jak se vám líbilo čtení?“ nadhodil jsem poté, co jsme si připili.

„Já mám Magora ráda,“ řekla Alena.

„Ale nezdál se úplně ve formě,“ Jitka na to.

„Byl příšernej,“ shrnula Nina.

„Vy se teda dobře doplňujete!“

Zasmály se a pak se Nina zeptala: „A co tobě?“

„Androši to prostě mají těžký,“ plácal jsem, co mi slina přinesla. „Dvacet let žili pod šutrem, a teď když ho někdo shora odvalil...“

„Říkala jsem si, že by mohl mít víc úcty k publiku,“ podotkla Jitka, která působila jako slušná a chytrá dívka.

„Jenže jeho publikum ho má rádo právě takovýho, jakej je,“ bránila Magora Alena. Takže ten její černý outfit byla uniforma ze skladů undergroundu.

„To máš asi pravdu,“ řekl jsem a přemýšlel, kde sakra je ten Roman, aby s nimi o těchhle věcech diskutoval. Nejezdil snad taky na to Magorovo Vydří? Určitě má kopu skvělých historek s opilým Magorem, který všem kolem nadává do sráčů a kurev, a druhý den ráno je něžný jako poupátko.

„Ale je fakt, že Krchovskýho žeru víc,“ připustila Alena.

„Jasně, ten je fajn. Měly byste vidět, jak u sebe doma vysypává mravencům cestičky cukrem, aby věděl, kudy pochodují. Je to ten nejhleduplnější cynik na světě.“

„Ale to androši právě jsou!“ zajásala Alena. „Někdy mají drsnou masku, ale jsou to většinou hrozně hodný lidi. Tak hodný, že ani nepatří do tohoto světa.“

To se mi zdálo příliš a hlavně jsem si uvědomil, že Nina už se do hovoru nějakou dobu nezapojuje. Rozhlížela se po nádvoří a zdálo se, že je myšlenkami kdovíky. „To je tvoje oblíbený místo?“ zeptala se teď.

„Jenom v létě. Vevnitř to moc nemusím, ale nádvoří je fajn.“

„Takový skoro italský,“ řekla.

„Přesně. Máš Itálii ráda?“

„Za měsíc jedu do Bari hlídat dítě do jedny česko-italský rodiny. Našla jsem si inzerát na internetu a těším se, že na pár týdnů zmizím.“

„A je to v pohodě, jet do jižní Itálie jen na základě internetového inzerátu?“ staral jsem se. „Víš co, abys nezmizela nadobro.“

„Ta paní působila solidně, už jsme si telefonovaly.“

Při slově solidně jsem si představil postarší obchodnici s bílým masem v meruňkovém kostýmku, ale nic jsem neříkal. Místo toho jsem se zeptal: „A jak to vlastně dopadlo s tím kurzem? Dostalas kredity zadarmo?“

„Rozhodně levněji než z historický mluvnic,“ ušklíbla se. „Ale je to vlastně celý omyl. Hlásila jsem se na filmovou vědu a výtvarku, ale univerzita mi poslala špatnej termín přijímaček. Takže bohemistiku mi pak místo té výtvarky nabídli jako takovou omluvu. Ve skutečnosti jsem vždycky chtěla bejt klapka,“ zasmála se a naznačila, jak by jí to šlo.

„Seznamování s Ninou poprvé,“ řekl jsem. „A ta výtvarka?“

„Výtvarka nic. Dřív jsem malovala hodně, ale pak se to nějak zlomilo. Puberta, znáš to. Ale chtěla jsem bejt taky sochařka.“ Po chvílce pokračovala: „Líbí se mi pracovat s materiálem, akorát nemám moc trpělivosti. Nejvíc mě baví to první gesto. Ale detaily ať dělá někdo jinej.“

„Nejvíc tě baví to první gesto, jo?“ zopakoval jsem, protože jsem měl pocit, že to je první věc, co mi o sobě řekla.

„Vždycky,“ přitakala. „Asi i proto se ráda seznamuju. Na začátku je to nejlepší, pak mě to přestává bavit.“

„Protože v každém vztahu musí člověk dřív nebo později začít řešit details, co?“

„Možná. Neříká se, že ďábel je v detailu?“

„Říká, ale v úplně jiném významu.“

„Ty seš asi na významy dobrej, vid?“ řekla uštěpačně a pak se obrátila k Jitce s Alenou: „Nechcete něco donýst? Půjdu si pro víno.“

Šli jsme s Ninou vyřídit jejich objednávky. Když jsme se zvedli, uvědomil jsem si, že musí měřit snad sto osmdesát centimetrů — měla ploché sandály, a i tak byla skoro stejně vysoká jako já. Než jsme nádvoří přešli, odplížilo se za ní několik hladových pohledů, táhlé zavytí se asi ozvalo přímo ve mně.

Na zpáteční cestě jsem konečně zahlédl Romana. Postával za zamčenou mříží průchodu, který vedl k hospodě U Poutníka, v ruce půllitr se zbytkem piva. „Tak jak to jde, donjuane?“ zazubil se na mě. „Vím o té holce jenom to, co vidím, a nic víc bych ani vědět nepotřeboval.“

„Takových je vás tu víc. Ale já se ji snažím pochopit, kamaráde, takže mám výhodu sta světelných let. Jdeš konečně za náma?“

„Nevím, nechce se mi to obcházet. Díval jsem se, že ty dvě si hezky povídají spolu, ne?“

„Co jim zbývá. Jsou to asi jenom komorný a vystačí si. Ale buď ve střehu.“

„S každým dalším pivem je to lepší a lepší,“ ujistil mě.

„Myslíš tvoje připravenost, nebo obecně?“

„Moje připravenost obecně.“

„Ještě jedno a budeš všehoschopný,“ upozornil jsem ho.

„Pak pohledem rozřežu tu mříž a postarám se o ty dvě.“

Vrátil jsem se na schody, napil se vína a pravil jsem: „Takže vy jste do Brna přijely na moje čtení, jo? Tomu se mi ani věřit nechce.“

„To byl Ninin nápad,“ práskla ji Alena.

Tázavě jsem se na Ninu podíval.

„Jestli doufáte, že se teď budu červenat, máte smůlu. Naučila jsem se to ovládat vůlí. Radši nám řekni, co budeš zejtra číst.“

„Asi něco ze *Hry pro čtyři ruce*. Když už jsme u toho, půjčila sis ji tehdy od toho kluka, kterému jsem ji dal?“

„Donesl mi ji až nedávno, zrovna ji mám rozečtenou.“

„Zrovna ji čteš?“

„Jo, to jsem právě řekla.“

„Já vím, že jsi to řekla...“ Nina však nevěděla, co to znamená — nevěděla, že není nic lepšího, než když člověk takhle v létě potká holku, jako je ona, která právě čte jeho knihu, nevěděla, kolik miliard neuronů se v tu chvíli propojuje a co se děje jinde v těle. „Nebudu se tě ptát, jak se ti to líbí, když to ještě nemáš dočtený.“

„To se neptej,“ řekla. „Tak jako tak jsme se měli potkat až zejtra...“

„Aha, takže tohle nebylo v plánu?“

„Vůbec — vypadli jsme ze scénáře.“

„Teď musíme improvizovat.“

Jenže nikoho zrovna nic nenapadlo, takže jsme se jen rozhlíželi kolem. Na neonu nad námi postupně přeblikávaly barvy, zelená, červená, růžová, modrá, žlutá, pak všechny dohromady a zase dokola: zelená, červená, růžová, modrá a žlutá.

„My už asi půjdeme,“ ozvaly se Jitka s Alenou, jako by se alespoň ony držely scénáře.

„Podle mě se tě na něco ptají,“ upozornil jsem Ninu.

„Dala bych si ještě skleničku. Vy už fakt chcete jít, jo?“

„Je mi už trochu zima, nic jsem si nevzala,“ vysvětlila Jitka poslušně.

„Tak já jsem za chvíli doma,“ řekla Nina.

„Klíče máš?“ zeptala se první komorná a ta druhá se zajímala: „A víš vlastně, kudy se tam dostaneš?“

„Kdyžtak vám ji dovedu,“ slíbil jsem v obavě, že si teď pět minut budou vysvětlovat cestu městem, které ani jedna pořádně neznají.

Osaměli jsme a zkusmo se na sebe usmáli. Někomu na nádvoří vypadlo z ruky sklo a rozbilo se, ozval se nepříjemný opilý smích. „A nemohl by to místo skleničky být kelímeček?“ zeptal jsem se. „Mohli bychom se jít projít na Špilberk a vzít si to víno s sebou, co říkáš?“

Neříkala nic, ale zvedla se.

Vzali jsme to opět přes Šilingrovo náměstí, na Husově ulici se kolem nás jako stádo dobytka prohnaly hlučné půlnoční rozjezdy. Přešli jsme na druhou stranu a odbočili na Pellicovu, kde už se od domu k domu rozpínal noční klid.

„Myslela jsem si teda, že v Brně dostanu lepší víno...“

„Dostala bys, kdybys to řekla dřív. Anebo kdybysme nepili to nejlevnější,“ řekl jsem. „Tak tady bydlím...“

„To je ale náhoda.“ Zatvářila se zmateně.

„Je mi už taky trochu chladno, jen si vezmu nějakou mikinu,“ usmál jsem se. „Ty seš v pohodě?“

„Já mám tričko tady v kabelce.“

„Chceš se podívat dovnitř?“

„Budeš hned zpátky, ne? Počkám tady.“

Odemkl jsem dveře prázdného bytu, vzal jsem si mikinu a přezul se do tenisek. Pak jsem ještě zašel do kuchyně, abych se po všem tom víně napil vody. Řídkými záclonami sem dopadalo světlo z pouliční lampy, Nina stála pod ní a zapalovala si cigaretu. Překvapilo mě, že kouří. Přes červené tílko si oblékla červené tričko s dlouhým rukávem, kouřila a jednou nohou opírala na dlažbě neúplné kružnice. Měl jsem chuť otevřít co nejtíši okno a překvapit ji otázkou, na co právě teď myslí. Já sám jsem se sklenicí v ruce pomyslel na to, že málokde se vyskytuje tolik trapnosti, jako když se lidé seznamují s vyhlídkami na milostný vztah. Vybavily se mi ty přírodovědné dokumenty, kde ptáci natrásají svá barevná peříčka, anebo po okolí sbírají ulepené kousky staniolu, případně zobákem freneticky kosí stébla travin, aby připravili jeviště pro scénu páření. Možná se na to díváme tak rádi, protože v tom vidíme vlastní nejasnost a může se nám alespoň ulevit, že je zděděná. Jen výjimečně se ještě stane, že milostný vztah začne tam, kam vede zavátá stopa jazyka, totiž u jakési milosti, která se kolem zničehonic vznáší jako obrovská rybářská síť kolem hejna leskle kovově barevných ryb. Měl jsem v tu chvíli pocit, že její oka vidím proti nočnímu nebi někde nad Špilberkem, ale nejspíš to byla jen ta záclona, u níž jsem stál a která mi šrafovala výhled.

„Takže ty kouříš...“ řekl jsem, když jsem vyšel z domu.

„Právě teď jo. Ale jindy spíš ne. Výjimečně.“

„Takže teď je to výjimečný?“

„No...“

„A nepotřebuješ ani na záchod? Nebo vodu?“

„Jsem úplně spokojená. Vypadá to jako pěkný bydlení,“ kývla k domu.

„Pellicova je jedna z těch ulic, kde jsem v Brně vždycky chtěl bydlet. Seš úplně v centru, ale zároveň máš klid.“

„Mám ráda funkcionalistický domy,“ oznámila mi.

Odbočili jsme z ulice do parku a vydali se úzkou cestičkou vzhůru k osvětlenému Špilberku, jehož hradby prosvítaly mezi stromy.

„Já jsem chvilku byla na kolejích, ale to nešlo. Teď jsem na privatě. Je nás tam šest nebo sedm holek, ale je to velkej byt s vysokejma stropama, takže se tam v pohodě vejdem. Má to určitě přes sto metrů čtverečních.“

„Takže starý dům?“

„Celej ten dům patří církvi, hned naproti je teologická fakulta.“

„Církvi? Jsi věřící?“ Překvapilo by mě to stejně jako ta cigareta, kterou teď zamáčkla o víko odpadkového koše. Ale vždyť jsem ji vlastně vůbec neznal — proč si muži tak často myslí, že všechny přitažlivé ženy znají?

„Já ne, ale všechny ostatní holky na tom bytě jo. Choděj pravidelně na mše, a dokonce do nějakých křesťanských kruhů.“

„Takže se tě snaží evangelizovat? Dostaly tě na hlídání, jo?“

„To se mnou moc nejde. Musí stačit, že jsem pokřtěná,“ řekla a po chvíli dodala: „Spíš jim někdy jen tak pro zábavu hraju tu druhou stranu. Ale ty se mě pořád na něco vypyτάváš...“

„No jo, a co je na druhé straně?“ zajímal jsem se dál, protože ptát se pro mě vždycky bylo jednodušší než mluvit o sobě. Ale hlavně jsem konečně udělal to, nač jsem měl chuť celý večer. Vzal jsem Ninu kolem boků a opakoval jsem: „A co všechno je na druhé straně?“

Na okamžik zaváhala. „Možná tohle?“

„Co jako?“

„Vypít půl litru vína a odejít v noci do parku s někým, koho skoro neznám?“

Pokračovali jsme vzhůru. Kolem lamp se shromažďoval noční hmyz a občas se odněkud ozvalo zajímavé veselí.

Měl jsem na ni příšernou chuť, ale znali jsme se asi tak pět hodin. Stoupali jsme k hradu, prohodil jsem: „Táta tam kdysi pracoval jako průvodce v kasematech. Pak o tom napsal knížku *Průvodce povětrím a tmou*.“

„Nevěděla jsem, že tvůj táta taky píše.“

„Dlouho nic nevydal. Poslední knížka mu vyšla někdy na začátku devadesátých let. Od té doby je ředitelem Českého rozhlasu tady v Brně.“

„A četl jsi to?“

„Dávno, ještě na gymplu. Ale spíš si pamatuju, že jsme tady z hradeb házeli vlaštovky dolů do města. Bylo mi tak šest a přišlo mi to jako ta nejlepší věc na světě.“

„A byly na nich nějaký vzkazy?“ zeptala se.

„Vzkazy? Jasně, na každý bylo napsaný to stejný a byla to ta nejdůležitější otázka v životě.“

„A teď se mám zeptat jaká?“

„Ne, teď mi máš říct, z jakýho filmu to je. Malý kluk vyhazuje z okna vlaštovky, na kterých je prý napsaná ta nejdůležitější věc v životě. Říkalas přece, že studuješ filmovou vědu, ne?“

Zamyslela se a pak řekla: „*Milenci ze severního pólu*?“

„*Los amantes del círculo polar!*“ zvolal jsem do koruny nejbližšího stromu. „*Los amantes del círculo polar!*“

„Buď odvázný, Otto,“ citovala Nina a smála se.

„Valiente, Otto!“ smál jsem se s ní, jako by to byl ten nejlepší vtip za hodně dlouhou dobu. „Buď odvázný, Otto. Ale to je napsaný až na tom vzkazu, který mu Anna pošle večer předtím, než za ní má poprvé přijít do postele. Co je napsaný na těch vlaštovkách, který jako dítě vyhazoval z okna na školní dvůr, to v tom filmu není, ne? Vidíš jenom jeho otce, jak mu jedna z těch vlaštovek přistane k nohám, on si vzkaz přečte a komentuje, že je to romantický a že je to ta nejdůležitější otázka v životě. Ale jaká to je, to v tom filmu není.“

„Mám Médema ráda,“ řekla Nina. „Ale čím starší film, tím lepší. Teď už trochu vykrádá sám sebe.“

„Spoustu nejlepších filmů natočili lidi kolem třiceti,“ řekl jsem. „Víš, kolik bylo Sofii Coppole, když režírovala *Ztraceno v překlada*? Dvaatřicet. A už vůbec nechápu, jak mohl P. T. Anderson natočit *Magnolii* v devětadvaceti. Vždyť to je teď mně.“

„Teď ti je devětadvacet, jo?“

Uvědomil jsem si, že ani já nevím, kolik přesně je jí. Ale právě dokončila první rok na vysoké, takže jí určitě bylo něco kolem dvaceti.

„Takže jste s tátou žádný vzkazy z hradeb neposílali?“ navázala.

„Leda nějaký jeho zavržený rukopisy, který rozhazoval na Starý Brno.“

Na okamžik jsem uvažoval, jestli to tak opravdu nemohlo být. Kdykoli jsem totiž jako dítě otevřel doma nějakou skříň, vyvalily se z ní rukopisy. Provinile jsem je sbíral a na ruku mi vždy ulpěla černá průklepáků. Nedivil bych se, kdybychom s tátou dělali vlašťovky z nedopsaných románů...

Pod hradbami jsme zjistili, že brána nahoru k hradu se na noc zamyká, a vydali jsme se ke gloriету na severní straně kopce, odkud byl výhled na střed města. Přistál tu nedávno, šlo o dost pochybnou repliku s klasicistními sloupy provedenými z vlnitého plechu. Uprostřed stál podstavec a na něm plastická mapa Špilberku s titěrnými bronzovými budovami. O nádvoří hradu někdo típl nedopalek, takže žlutý filtr teď čněl jako nejvyšší bod celé scenerie.

Chvíli jsme se věnovali poznávání osvětlených náměstí a kostelů pod námi.

„Jak dlouho tady žiješ?“ zeptala se.

„Od narození...“

Vrátili jsme se k podstavci s modelem, Nina po něm přejížděla rukama a pak se o něj opřela zády. Přišel jsem k ní a položil jí ruce na boky. Opřela se mi čelem o rameno, pak hlavu napřímila a podívala se mi do očí. Dal jsem jí pusku.

Bylo to, jako bychom si vzájemně vytáhli korek z úst. Ta pusa nás odšpuntovala. V dalším okamžiku už jsme se ochutnávali a bylo jasné, že naše těla předtím někdo pořádně protřepal.

„To je úleva,“ řekl jsem, když jsme na chvíli přestali.

„Úleva?“

„Jo, cítím teď hroznou úlevu,“ potvrdil jsem.

„Já spíš napětí,“ řekla.

„Nemyslím to špatně.“

„Ani já ne.“

Oba jsme během těch slov udělali pár kroků od sebe. Stáli jsme teď v protilehlých rozích gloriety jako dva boxeři, kteří v pauzách mezi koly nabírají dech, nechávají si utírat pot a masírovat ramena, než se na sebe zase vrhnou.

Jakmile k tomu došlo, zůstali jsme v klinči. Kousali jsme se a do hry už se víc zapojovaly i naše ruce. Chvíli se věnovaly sobě navzájem, ale pak se rozpojily a vydaly se na své dobrodružné výpravy po těle toho druhého. Ty moje krátce zaváhaly, když narazily na spodní oblouky Nininých ňader. Přece jen se mi to zdálo jako hodně rychlý vývoj událostí, ale Nina neprotestovala a její prsa... Za pět vteřin měla vyhrnuté tričko i tílko, položila mi ruku na zátylek a tiskla si mě k sobě, jak zákon káže, dokud se ze tmy neozvaly blížící se hlasy.

„Ty teda neztrácíš čas,“ prohodila, když se upravovala.

„Zdá se mi to jenom, nebo to říkáš spokojeně?“

Vydali jsme se nočním parkem z druhé strany Špilberku, než kudy jsme na gloriety vystoupali. Drželi jsme se za ruce a už jsme tolik nemluvili, jako by všechno tak jako tak směřovalo k tomu, co právě proběhlo.

„Odtud už dojdu sama,“ prohlásila Nina, když jsme se potřetí toho večera ocitli na Šilingrově náměstí.

„Doprovodím tě, mám to kousek.“

Chvilku zaváhala a pak řekla: „Ale já už chci jít sama. Potřebuju si dát ještě jednu cigaretu a tak.“

Ujistil jsem se, že ví, kudy se dostane do bytu, kde měly s Jitkou a Alenou spát a kde ty dvě nejspíš už nějakou dobu oddechovaly. Naštěstí to bylo jednoduché, stačilo dvakrát zabočit.

To jsem ještě nevěděl, že Nina se dokáže ztratit na pětníku a čas od času nastupuje do vlaků jedoucích opačným směrem. „Tak zítra?“ řekl jsem.

„Dneska,“ opravila mě. Byly dvě hodiny po půlnoci.

„Mohli bychom spolu zajít na oběd,“ navrhl jsem.

„Dobřej nápad,“ řekla a domluvili jsme se, že mě kolem jedné vyzvedne u mě doma.

„Je fajn, že víš, kde bydlím,“ dodal jsem a dali jsme si rychlou pusu na rozloučenou.

byla neuzavíratelná

Tam jsou blondýnky a blondýnky a v dnešní době je to téměř vtipné slovo. Všichni blondýnci mají své body, s výjimkou těch metalických, které jsou stejně blondaté jako Zulu pod bělicím materiálem a tak k dispozici jako chodník měkký. Tam je malá roztomilá blondýnka, která píská a kvílí, a velká sochatá blondýnka, která vás přímo vyklepává ledovým modrým pohledem. Tam je blondatá, která vám dává vzhled vzbůru nobama a voní krásně a třpytivě a visí vám za ruku a je vždy velmi unavená, když ji vezmete domů. Provede to bezmocné gesto a má tu zatracenou bolest hlavy a vy byste ji chtěli naslouchat, ale ještě že jste se dozvěděli o bolení hlavy, než jste investovali příliš mnoho času a peněz a naděje v ní.

Tam je měkká a ochotná a alkoholická blondýna, která se nestará o to, co nosí, pokud je to nork nebo kde chodí tak dlouho, jak je to hvězdná střecha a je spousta suchého šampaňského. Je tam malá blondýnka, která je malá kamarádka a chce si zaplatit vlastní cestu a je plná slunečního světla a zdravého rozumu a ví judo od základů a může si hodit řidiče kamionu přes rameno, aniž by chyběla více než jedna věta z úvodníku v Saturday Review. Tam je bledá, bledá blondýnka s anémií některého non fatal, ale nevyléčitelného typu. Je velmi malátná a velmi stinná a mluví tiše z ničeho a nemůžete na ni položit prst, protože na prvním místě nechcete, a na druhém místě čte Waste Land nebo Dante v originál, nebo Kafka nebo Kierkegaard nebo studuje Provençal. Miluje budbu a když Newyorská filharmonie hraje Hindemith, může vám

říct, který z šesti basových violů přišel o čtvrt čtvrtě pozdě. Slyším Toscanini také. To z nich dělá dvě.

A konečně je tu nádherná přehlídkový kus, která překoná tři královské rakety a pak si vezme pár milionářů za milion na blavu a skončí s vilou s bledou růží v Cap Antibes, městském autě Alfa-Romeo s pilotem a co-pilot a stájí obchodních aristokratů, se kterými bude zacházet s láskyplnou nepřítomností staršího vévody, který říká dobrou noc svého komorníka.

Sen po cestě nebyl nikdo z nich, a to ani z tohoto druhu světa. Byla neuzavíratelná, vzdálená a čistá jako horská řeka, stejně nepolapitelná jako její barva.

— Raymond Chandler, *The Long Goodbye*
(z anglického originálu přeložil Google Translator)

léto pokračuje

Probudil jsem se někdy kolem desáté. Škvírou mezi závěsy na podlahu pokoje dopadala dlouhá trubice světla. V noci jsem toho moc nenaspal, zabral jsem, až když venku začalo svítat a teprve ráno se mi podařilo trochu dohnat probdělou noc. Když jsem konečně rozhrnul závěsy a šel se protáhnout na balkon, zjistil jsem, že venku je přesná kopie předešlého dne: od kraje ke kraji až bolestně jasné nebe a teplota už zase šplhala ke třicítce. „Léto,“ pronesl jsem sám k sobě. „Léto,“ zopakoval jsem a vybavilo se mi, co je napsáno na zadním přebalu stejnojmenné Camusovy sbírky esejů: *Jsou dvě pravdy a jedna z nich nikdy nesmí být vyslovena. Léto.*

Napustil jsem vodu do rychlovarné konvice, opřel se zády o kuchyňskou linku a čekal, až voda začne vřít; ve filmu by to byl hodně dlouhý záběr na hrdinu dosud pomačkaného spánkem. Pak jsem zalil sáček černého čaje a zase čekal, až se vyluhuje. Dolil jsem do hrnku trochu mléka a odnesl si ho do pokoje, vložil jsem do přehrávače klavírní recitál Brada Mehldaua z Tokia, lehl jsem si na vlněný koberec a těšil se, až se Mehldau přes několik jiných skladeb dostane k té fantastické dvacetiminutové předělávce písně „Paranoid Android“ od Radiohead. Jakmile zazněly první tóny, zavřel jsem oči. Tady jsem a to jsem já. Teprve poté jsem si konečně dovolil na Ninu pomyslet přímo.

Před polednem jsem si dal sprchu, umyl si hlavu a oholil jsem se. Vlastně jsem nevěděl, jestli se chystám v první řadě na

oběd s Ninou, nebo na večerní čtení. Tak jako tak zřejmě nebyla jiná možnost než to vzít postupně.

Bylo už po jedné a Nina pořád nešla. Uvědomil jsem si, že jsme si ani nevyměnili telefonní čísla. Ve čtvrt na dvě už jsem hlídkoval u okna v kuchyni. Konečně se objevila, jenže nezamířila ke vchodu mého domu, ale pokračovala dál po ulici. Co to má znamenat?

Asi po pěti minutách zadrnčel zvonek, zvedl jsem domovní telefon, pustil ji dál a postavil se do dveří.

„Tys to minula!“ obvinil jsem ji místo pozdravu.

„Tys mě viděl?“

„Vyhlížel jsem tě už. Ahoj.“

„Ahoj,“ řekla a dotkla se mě na rameni. „Myslela jsem, že je to až dál.“

„A tos večer před tím domem pět minut stála a kouřila.“

„Ale v noci všechno vypadá jinak,“ řekla. „A neměla jsem vůbec čas si ho prohlížet.“

„Přinejmenším jsi říkala, že máš ráda funkcionalistický domy,“ připomněl jsem jí.

„To jsem jen tak plácla, abych byla zajímavá,“ zasmála se. „Tak co, jdeme na oběd?“

Špilberk ještě trochu ochlazoval nejbližší okolí, ale v centru města se vedro štosovalo jako surová bavlna. Drželi jsme se v úzkém pruhu poledního stínu podél fasád a několika propojenými průchody jsme se propletli do Rebia v prvním patře obchodního domu Velký Špalíček. V rozměrných nerezových nádobách tu měli spousty vegetariánského jídla prodávaného na váhu. Nejlepší stůl v restauraci jsme naštěstí našli volný — byl jen pro dva, stál schovaný v jakémsi mrtvém prostoru za sloupem, ale zase přímo u skleněné stěny s výhledem do délky ulice Panská, která se mírně svažovala napříč středem města.

„Tak už víš, co budeš číst?“ zeptala se Nina.

„Máš snad nějaký přání?“

„Ani ne,“ řekla. „Ale jsem zvědavá, co vybereš.“

„Je tam jedna povídka, která se odehrává o Vánocích v nejtěžší zimě. Tu jsi asi ještě nečetla, je úplně poslední.“

„Jestli publiku v tomhle počasí dáš trochu sněhu, je tvoje. A těšíš se?“

„Ještě jsem neměl úplně čas na to myslet. Stala se mi včera taková trochu nečekaná věc...“

„Vážně? Snad nic špatného,“ usmála se. „Ale bude tam asi hodně tvech známých, ne?“

„To asi jo. Měli by přijít lidi z nakladatelství, kamarádi, se kterými teď pořádáme KLAP, sám nevím, kdo všechno.“

„KLAP?“

„No vidíš, mohla by ses konečně uplatnit jako ta klapka!“ řekl jsem a pak vysvětlil: „Připravujeme takovou prázdninovou dílnu, spíš video než film. Já tam mám mít jen trochu tvůrčího psaní, jinak bych měl Martě a Tomimu jenom pomáhat. Loni jsem dokonce vařil, normálně jako táborový kuchař — pěkně pro dvacet lidí a na starých kamnech, ve kterých se muselo nejdřív zatopit.“

„Vážně? To bych do tebe neřekla. Vlastně si tě nedokážu představit. Měl jsi takovou tu velkou bílou čepici, jakou mají kuchaři?“

„To ne. Ale jednou jsem omylem upekł budík. Petr, který dělal druhého kuchaře, spával přímo v kuchyni, a protože ho tikání budíku rušilo a koneckonců by ho ráno mohl probudit, nenapadlo ho nic lepšího než večer zavřít budík do trouby. Když jsem ráno přišel, Petr chrápal na kanapi — plán fungoval, přinejmenším v tom smyslu, že ho budík nevzbudil. Zatopil jsem v kamnech a postavil na ně hrnc ovesný kaše. Ale po čase mi přišlo, že v kuchyni něco nepříjemně páchne. Když jsem konečně otevřel troubu, našel jsem už hodně opocení budík s ciferníkem, který jako by někam právě odplouval. Takový Dalí ve 3D...“

„To je vtipný,“ řekla Nina a opravdu se smála. „A kdy to letos máte?“

„Na začátku srpna.“

„To už budu odjíždět do toho Bari, takže zase nic.“

Vypadalo to, že je v dobrém rozpoložení. Když jsme dojedli, navrhl jsem, že bychom ještě mohli jít na zmrzku. „Skvělejší nápad, na zmrzku jsem chtěla jít už několikrát,“ řekla.

„Tak to se mi o tobě asi zdálo.“

Zchladili jsme se každý dvěma kopečky a Nina se pak odebrala za holkami na kávu. Já jsem se rozhodl, že půjdu domů a dám si před večerem siestu.

Probudil jsem se o půl sedmé, do čtení zbývala hodina a půl. Opláchl jsem si obličej ledovou vodou a přísně jsem se na sebe podíval do zrcadla. Pak jsem z parapetu vzal *Hru pro čtyři ruce* a začal v ní listovat. Problém byl v tom, že žádná povídka se mi najednou nezdála dost dobrá.

Co budu číst, to jsem nevěděl, ani když jsem do Husy na provázku čtvrt hodiny před samotným čtením přišel. Pozdravil jsem několik známých a zamával třem olomouckým gráciím, které brčkem sosaly citronádu. Pak jsem našel Pavla Řehořika z Větrných mlýnů a společně jsme se odebrali do sálu.

U černého stolu s malou lampičkou jsem si z tašky vytáhl knížku a poslední číslo *Respektu*. Právě totiž vyšel můj článek o románu *Zeptej se táty* a mně se chtělo ještě jednou Jana Balabána připomenout. Kdyby žil, určitě by se ten rok MAČe účastnil. Nalistoval jsem příslušnou dvoustranu a bez dalších okolků jsem se dal do čtení:

Kde spočívá poklad lidského dne? Tato rozechvělá otázka vibruje mezi řádky Balabánovy poslední prózy. Opět to je úpěnlivé hledání a obhlédávání smyslu života, v tomto případě podtrženého černým fixem smrti. Ale smrt život zároveň fixuje, ukazuje ho znovu jako jsoucí a znemožňuje jeho každodenní fixlování.

Otázky v posledním Balabánově románu jsou vážné a odpovědi váhavé: „Je možné na chvíli neumírat? Na chvíli neublížovat? Nebo je život jen pálení a svírání, jen nesmyslná šmouha, stopa našeho duševního a biologického rozkladu?“ Přesto i zde přicházejí dramatické okamžiky světla, jehož vertikální úbozy u Balabána vždy vykupují z plochosti světa. Proto musí Emil stoupat s Jenovéfou na vrcholek kopce kdesi na Kypru, do ortodoxní kaple, do zlatého pruhu světla, do středu kříže, kde není „napravo a nalevo“, kde není dokonce už ani „nahore a dole, blízko a daleko“. Musejí existovat okamžiky, kdy člověk není jen „zlomysl, který trvá na svém“, musejí existovat poklady lidského dne: „V náhlém pohnutí jej objala kolem

krku a v dloubém polibku přestali rozlišovat, kde jeden z nich začíná a druhý končí.“

Ten článek byl asi tím nejzajímavějším, co jsem toho večera přečetl. Dalšíh několik desítek minut jsem se probíjel povídkou, která měla daleko do Balabánovy úsečnosti.

Trochu se mi ulevilo, až když jsem dočetl, a dostalo se na otázky z publika. Někdo se zeptal na esej, která mi o něco dřív vyšla také v *Respektu* a která trochu krasodušsky — rozhodně na poměry zpravodajského týdeníku — zkoumala rozdíl mezi touhou a vášní. Touha duši zadluhuje, kdežto vášeň ji naplňuje, zněla hlavní teze. Měl jsem zkrátka pocit, že všichni kolem mě něco chtějí, ale málokdo se něčemu vášnivě věnuje; všichni po něčem prahnou, ale nikdo se ničemu nedokáže oddat.

Jenže pak se na mě obrátil holohlavý muž, který chodil skoro na všechny večery MAČE a obvykle pokládal dost afektované dotazy. Tentokrát chtěl vědět, jak by moje povídka vypadala, kdyby ji napsal:

A) Milan Kundera

B) Michal Viewegh

„Chcete po mně, abych se vcítil do Milana Kundery, který právě omylem napsal moji povídku, a teď se ji chystá opravit podle sebe?“ ujišťoval jsem se.

„I tak by se to dalo říct.“

„Podle mě ta otázka nedává smysl.“

„Ale dává,“ ozval se z publika literární kritik Jiří Trávniček.

„A nechceš na ni teda odpovědět ty, Jiří?“

„Je to přece otázka na tebe, Honzo.“

„To jo, ale bylo by zajímavý slyšet, jak by se Jiří Trávniček vžil do Jana Němce, který se vcítuje do Milana Kundery, který právě omylem napsal povídku Jana Němce a teď se ji chystá redigovat podle Milana Kundery. Třeba by se ukázalo, že ta otázka přece jen žádný smysl nedává,“ bránil jsem se.

„Takže mi na ni neodpovíte?“ zajímal se ten Fantomas s nablýskanou pleší.

„Kdyby to napsal Kundera, bylo by v tom víc ironie. A kdyby to napsal Viewegh, bylo by to vtipnější, doufejme. O tohle vám šlo?“

Diskuse ještě chvíli pokračovala, pak jsem podepsal pár knížek a sešel dolů na Alžbětinskou scénu. Snad u každého stolu seděl někdo známý: kamarádi ještě z gymnázia, několik sociologů, lidé z nakladatelství dohromady s lidmi z filozofické fakulty, někdo z JAMU, holky z taneční skupiny Filigrán, lidé kolem Klapu a k tomu tradiční posádka MAČe. Došlo mi, že pokud tu někoho skoro vůbec neznám, je to Nina. Na okamžik mě to zmátlo, když jsem ji viděl přes šířku nádvoří, jak čeká ve frontě na pivo.

Absolvoval jsem jakési šišaté kolečko po svých známých a po cestě jsem ji nabral. Vzali jsme si židle ke stolu, kde už se mezitím různé kruhy propojily.

„Oznámení pro všechny,“ řekl jsem co nejhlasitěji, „tohle je Nina.“

Natáhlo se k ní pár rukou, další jen zamávaly a hovor se rychle vrátil do původního koryta.

„Kde vlastně jsou holky?“ zeptal jsem se jí.

„Bylo tu moc plno, šly jinam. Asi bych za chvíli měla za nima.“

„Ale pak se vrátíš?“

„Máš tu dost přátel,“ řekla, „nechci tě blokovat.“

„Tak mi hlavně konečně dej svoje telefonní číslo.“

„Konečně, jo? Doteď sis o něj neřekl.“

Prozvonil jsem ji a díval se, jak si mě ukládá do seznamu ve svém starém otlučeném telefonu.

„A kde se tu Nina vlastně vzala?“ zeptal se někdo.

„Je na meziplanetární výpravě z Olomouce,“ řekl jsem.

„A právě probíhá blízké setkání třetího druhu?“ zeptal se Tomi.

„Tak nějak. S Tomim jedeme na ty tvůrčí dílny,“ řekl jsem Nině a jemu zase: „Nina vždycky chtěla být klapka.“

„Ta by se nám hodila.“

„Bohužel v té době budu v Bari.“

„V Bari v baru?“ zajímal se.

„V Bari v rodině hlídat dítě.“

„Já jsem Marta,“ řekla Marta, která předtím byla někde telefonovat.

„Marta je zpěvačka z Budoáru staré dámy,“ představil jsem ji, „a Klap je hlavně její nápad.“

„Mám to jako disertaci,“ řekla Marta a rozhlížela se, kam si sednout.

Tomi jí chtěl dojít pro židli, ale Nina se zvedla z té své. „Mám kamarádky ještě jinde,“ vysvětlila.

„Ale nebojíš se mě, že ne?“ řekla Marta. „Nejsu zas tak slavná.“

„Teď se tě bát bude,“ poznamenal Tomi.

„Já se nebojím nikoho. A ještě se vrátím,“ řekla Nina jako nějaká superhrdinka.

Jen co odešla, někdo mi zezadu zatřásl rameny. „Ale ale, kdo to byl?“ zajímala se Eva, jedna z tanečnic.

„To byla Nina,“ řekla Marta. „A kupodivu se mě nebojí. To je dobrá zpráva.“

„Ale kdo to je?“ chtěla vědět Eva.

„Klapka,“ pokrčil Tomi rameny.

„Klapka?“ rozesmála se Eva.

„To není nic sprostýho,“ ohradil se Tomi.

Probrali jsme s Martou a Tomim ještě nějaké organizační věci kolem Klapu a oni odešli. Využil jsem volné chvílky a poslal Nině esemesku: *Jak to jde? Nemám se za váma stavit?*

„Áá, pan spisovatel,“ přitočil se ke mně spolužák z gymnázia a položil mi ruku kolem ramen. „Člověče, dobrý to bylo. Ale víš, co si pamatuju? Jak jsme v kvartě měli psát nějakou slohovku a tys kus napsal i za mě. Pamatuješ si to taky? Ty vole, učitelku vůbec nenapadlo, že by někdo mohl vopisovat u slohovky! Ale tys to už měl hotový, přečetl sis tu moji slátaninu, napsals mi na papír nějakou betálnu a já jsem to pak jenom zkopčil.“

Zkontroloval jsem mobil, ale Nina neodpovídala. Rozhlédl jsem se kolem a vyhodnotil, že se tu beze mě určitě obejdou.

Našel jsem je, jak na zahrádce kavárny s klášterními produkty popíjejí kvas. Bylo to dost půvabné místo, sedělo se tam na starých dřevěných lavicích z rozříznuté kulatiny, jaké dřív bývaly před vesnickými hospodami, nad stoly poblíkávaly lampiony a nad tím se vypínaly úzké věže Petrova. Hned za plotem

navíc řeholnice měly růžovou zahradu, ze které to takto v noci vonělo, jako by někdo všechny růže zesílil dálkovým ovladačem na maximum.

„Na tohle místo jsem úplně zapomněl.“

„Rády ti ukazujeme Brno,“ poznamenala Nina.

„Ale už budou zavírat, mají jenom do jedenácti a je půl dvanáctý,“ řekla Alena.

„Stejně už jsem trochu unavená,“ Jitka na to. „Nevím, jestli už bych nešla domů. Včera jsme čekaly, než Nina přijde, a vůbec jsme se nevyspaly!“

Zaplatily a vyšli jsme na ulici. Pro jistotu jsem Ninu chytil za ruku, aby bylo úplně jasné, že ona domů ještě nemůže.

„Procházka před spaním?“ navrhl jsem, když jsme se s nimi rozloučili.

Vydali jsme se bezejmenným chodníkem, který se později měl stát uličkou Václava Havla, směrem na otevřené terasy pod Petrovem. Byl z nich výhled na železniční koridor a jižní, industriální část města. Přestože byla půlnoc, na lavičkách a na cihlových ochozech to žilo, páry a partičky rozfoukávaly poslední uhlíky dne, v jednom případě dokonce s kytarou. Opřeli jsme se o zídku opodál a poslouchali, jak nějaká holka zpívá „láska je jako večernice“, nikdy předtím jsem tu píseň neslyšel v ženském podání. V jednu chvíli holka udělala chybu, křísila do strun a rozesmála se. Václav Hrabě, jak jiná to musela být doba.

„Máš takový velký rty,“ řekla Nina, „skoro černošský. Někdy je musím namalovat.“

„To abych tě mohl lépe líbat.“ Pak jsem jí chytil obličej do dlaní: „Budeš dneska spát u mě?“

„U tebe?“ zaváhala. „To teda nevím. Nesežereš mě jako vlk?“

„Jen si kousnu.“

„Nevím, jestli je to dobrý nápad,“ řekla. „Navíc bych si musela zajít pro pyžamo.“

„A moje tričko by ti nestačilo?“

„Potřebuju tam toho víc... A varuju tě předem, mám hodně ošklivý pyžamo.“

„Takže ho půjdeme vyzvednout?“

„Anebo tam zůstanu.“

Protnuli jsme Denisovy sady a přes Studánku jsme seběhli na Kopečnou, kde Nina měla dočasný azyl. „Za pět minut jsem tady,“ mrkla na mě a pak dodala: „Ale když nepřijdu do čtvrt hodiny, znamená to, že jsem tam zůstala.“

Je v tom jistá symetrie, že o den dřív čekala před domem ona na mě a teď čekám já na ni, pomyslel jsem si. A opravdu uběhlo jen čtyřiaadvacet hodin? Někdy se věci dlouho shromažďují a pak se vyplaví naráz.

Z Kabaretu Špaček, který byl přímo naproti, se vyvalila skupinka lidí, poznal jsem mezi nimi jednoho básníka a zamával na něj.

„Co tam tak stojíš jak zdechlý trubadúr?“ zavolal na mě přes ulici.

„Už mám vytroubeno.“

Za dveřmi na domovní chodbě se coby potvrzení rozsvítilo světlo a za minutu byla Nina dole.

„Nevadí, když si po cestě dám jednu cigaretu?“ zeptala se.

„Tak jestli máš zubní kartáček...“

„A sakra. Hned jsem tady.“

Ještě jednou vyběhla nahoru a já jsem se ještě jednou opřel o fasádu domu.

„Zase utekla?“ ozvalo se z druhé strany ulice.

„Klid, vrátí se. Šla si jenom pro kartáček.“

„Tak to jo. Kartáček v kabelce oznamuje velké věci,“ pravil básník.

Došli jsme na Pellicovu, odemkl jsem a pozval ji dál. Napravo byla kuchyň, nalevo pokoj, kam jsme zamířili. Rozsvítil jsem a v temných oknech se objevily naše odrazy. Zůstali jsme tam s nimi stát, Nina se rozhlížela a byla tam.

„Dáš si ještě něco?“

Zavrtěla hlavou.

„To je dobře, protože tu asi nic nemám. Vodu?“

„Nikam nechod.“

Objali jsme se.

„Půjdeme spát?“ řekl jsem.

„Musím se ještě osprchovat.“

„Tak běž první.“

„Ne, běž ty.“

Když jsem se vrátil z koupelny, seděla v křesle, objímala si kolena a dívala se do temné zahrady.

„Ručník máš na pračce,“ řekl jsem.

Zhasl jsem velké světlo a rozsvítil jen lampičku na parapetu. Vlezl jsem si do úzké postele a čekal na ni. Slyšel jsem, jak pouští sprchu. Pak bylo ticho, to se Nina mydlila. Opět pustila sprchu, aby se opláchlá. O něco později bylo slyšet vodu dopadající do umyvadla, Nina si čistila zuby. Pak se konečně dveře koupelny otevřely. Pyžamo, které na sobě měla, bylo opravdu ošklivé.

„Varovala jsem tě,“ řekla, když vklouzla pod lehkou letní peřinu a přitiskla se ke mně.

Zhasli jsme lampičku a chvíli jsme si mysleli, že opravdu půjdeme spát. Ale pak jsem ji zbavil vršku toho ošklivého pyžama a nechal na sebe dopadnout její prsa. Ve svých dvaceti letech už musela moc dobře vědět, co s muži dělají — bylo to poznat podle toho, jak s nimi sama uměla zacházet. Třela se o mě jejich vahou a pak mi vsunula bradavku do úst.

„Vím, že to bude znít jako výmluva, ale mám zrovna měsíčky,“ pošeptala o chvíli později.

Okamžik jsem přemýšlel, jestli to jako výmluva pouze zní, nebo jestli to výmluva je, a došel jsem k závěru, že na tom nezáleží. „Prý to netrvá dýl než týden,“ pošeptal jsem zpátky do tmy.

„No, někdy je to docela nekonečný.“

„Nekonečný jsou úplně jiné věci.“

Slepě jsme se hmatali. Její tělo bylo dosud cizí, neměl jsem ho naměřené podle svých paží a prstů. Občas někde utíkalo nebo jsem narážel do vystouplých kostí tam, kde jsem je nečekal. Dlouho jsem s nikým nebyl, ale asi ve mně pořád zůstaly nějaké staré míry, které se na Ninu nehodily. Teprve jsem se měl učit jejím útlým pažím a dlouhým stehňům a pevnému břichu a vystouplým klíčním kostem a protáhlému králičímu hřbetu. Snad to měla podobně, bloudila po mně rty jako ryba v kalné

vodě, neznala ještě má místa. V jednu chvíli se zeptala, jestli může dolů alespoň ona, ale řekl jsem, že na ni radši počkám.

— — —

Ráno jsem se vzbudil jako první. Do zatažených závěsů už se zase opíralo slunce, jako by je chtělo rozpárat. Došel jsem si do kuchyně pro vodu a trochu odtemnil. Posadil jsem se do křesla a soustředěně pozoroval, jak Nina spí. Jak Nina dýchá. Tiskne hlavu k polštáři. Zpod peřiny jí leze koleno. Tiše mlaská, když se probouzí. Neochotně otevírá oči, řasy jako suchý zip.

„Ahoj Nino, to jsem já.“

stalo se v předchozích dílech

V oné podivné úzkosti, jež se stane údělem každého člověka, jakmile vyroste z dětských let a začne tušit, že osaměle a bez překlenujících vztahů jde v ústřety jedinečné smrti, v té podivné úzkosti, již lze vlastně už nazvat bázní boží, hledá člověk druhá, s nímž by ruku v ruce krácel k temné bráně, a když ho zkušenost poučí, jak nesporně slastné je ležet s jinou bytostí v posteli, myslí si, že by to nadmíru horoucí spojení pokožky mohlo vytrvat až do rakve: ač tedy leccos vypadá odporně, neboť se to odbývá na nevyvětraných a hrubých prostěradlech, a kromě toho si člověk také může myslet, že děvčeti jde jen o to, aby měla na stáří muže, který by se o ni postaral, nikdy nezapomeňme na to, že každá bytost, ať je třeba jízlivá a přízemní a má nažloutlou pokožku a v zubech vlevo nahoře nápadnou mezeru, že ta bytost navzdory mezeře v zubech volá po lásce, která by ji navěky ochránila před smrtí, před smrtelnou úzkostí, jež denně vždy znovu za noci padá na opuštěné spící stvoření, úzkost, jež je obstupuje a olizuje jako plamen, už když se svléká jako teď zrovna slečna Erna: odložila vyrudlý červený sametový živůtek a shodila tmavozelenou soukennou sukni a spodničku.

— Hermann Broch, *Náměsíčníci*

já a ty a Ty

Napíšu věty: *Ráno jsem se vzbudil jako první. Do zatažených závěsů už se zase opíralo slunce, jako by je chtělo rozpárat. Došel jsem si do kuchyně pro vodu a trochu odtemnil. Posadil jsem se do křesla a soustředěně pozoroval, jak Nina spí. Jak Nina dýchá. Tiskne hlavu k polštáři. Zpod peřiny jí leze koleno. Tiše mlaská, když se probouzí. Neochotně otevírá oči, řasy jako suchý zip.*

Nebo to bude lepší celé v přítomném čase a ve druhé osobě? *Ráno se vzbudím jako první. Do zatažených závěsů už se zase opírá slunce, jako by je chtělo rozpárat. Dojdu si do kuchyně pro vodu a trochu odtemním. Posadím se do křesla a soustředěně pozoruju, jak spíš. Jak dýcháš. Tiskneš hlavu k polštáři. Zpod peřiny ti leze koleno. Tiše mlaskáš, když se probouzíš. Neochotně otevíráš oči, řasy jako suchý zip.*

Ale záleží vlastně na čase a na osobě?

Někdy mám pocit, že mi nezbyvá nic jiného než se všemi osobami pročasovat k infinitivu.

Je to jakoby já a ty, je to jakoby jako vždy, ale přitom je všechno jinak, a já jsem první, kdo o tom ví. Používám tvoje jméno, Nino, a přidávám k němu jiná jména, podstatná a nepodstatná, přídavná, vlastní a nevlastní, místní a nemístná, a dělám to, abys měla barvu ve tvářích a jas v očích, v každé kapitole tě nalíčím před zrcadlem obrazovky, upravím tě, abys mohla do světa, a potom pro tebe v šatní skříni jazyka vyberu slovesa, která budou nejlépe vyhovovat tvému temperamentu a tvým způsobům.